

УДК 341.123:327

**МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-
НАУКОВОГО ЗАХОДУ
«МОДЕЛЬ ООН: ШЛЯХИ
РЕФОРМУВАННЯ ООН НА
СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ
СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА»,
присвяченого 80-річчю заснування
ООН 24 жовтня 2025 року**

У день 80-річчя заснування Організації Об'єднаних Націй, 24 жовтня 2025 року, на факультеті міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова відбувся навчально-науковий захід «Модель ООН: Шляхи реформування ООН на сучасному етапі розвитку світового співтовариства». Проведення заходу було приурочене до ювілейної дати створення Організації Об'єднаних Націй та мало на меті залучення студентської молоді до осмислення сучасних викликів міжнародній системі та вироблення практичних пропозицій щодо вдосконалення діяльності однієї з ключових міжнародних організацій світу.

Концепція Моделі ООН передбачала максимально наближене до реальних процедур відтворення роботи Генеральної Асамблеї ООН. Учасники виконували ролі делегатів різних держав, представляючи їхні позиції щодо реформування міжнародної організації, брали участь у пленарних засіданнях, роботі тематичних комітетів, переговорах та підготовці підсумкового проєкту резолюції.

Офіційне відкриття заходу розпочалося із виступів представників керівництва факультету та представників студентського самоврядування. Із вітальним словом до учасників звернувся декан факультету міжнародних відносин, політології та соціології ОНУ імені І. І. Мечникова Віктор Глебов, який наголосив на особливій актуальності дискусій щодо майбутнього Організації

Об'єднаних Націй в умовах сучасних геополітичних трансформацій, зростання кількості міжнародних конфліктів та необхідності адаптації глобальних інститутів до нових викликів.

Учасників також привітали голова Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих науковців факультету Світлана Коч та голова Профкому студентів і аспірантів ОНУ імені І. І. Мечникова Євген Юраш. Особливого символізму заходу надало відеозвернення молодіжних делегатів України в ООН, які акцентували увагу на ролі молоді у формуванні міжнародного порядку денного та необхідності активного залучення нового покоління до процесів глобального врядування.

Після церемонії відкриття заходу Генеральний секретар Моделі ООН Марія Ткаченко офіційно відкрила засідання Генеральної Асамблеї, окресливши порядок роботи та основні принципи проведення дебатів.

Ключовою частиною програми стали дві пленарні сесії, під час яких делегати від двадцяти держав презентували власні бачення реформування Організації Об'єднаних Націй. Учасники представляли комплексні пропозиції щодо модернізації інституційної структури ООН, реформування Ради Безпеки, удосконалення механізмів прийняття рішень, підвищення ефективності миротворчих операцій, посилення ролі міжнародного права, розширення представництва держав, що розвиваються, а також зміцнення співпраці у сферах кліматичної безпеки, цифрового врядування та захисту прав людини.

Ця дискусійна частина Моделі ООН мала особливу науково-практичну цінність. Під час відкритих дебатів учасники не лише аргументували запропоновані моделі реформування ООН, але й здійснювали порівняльний аналіз міжнародного досвіду, оцінювали політичну реалістичність запропонованих змін, аналізували

потенційні наслідки їх реалізації для сучасної системи міжнародних відносин. Формат відкритих дебатів сприяв розвитку навичок аргументованої дискусії, критичного аналізу міжнародно-політичних процесів, дипломатичної комунікації та пошуку компромісних рішень.

Практична складова заходу була реалізована також через роботу трьох тематичних комітетів – політичного, безпекового та інституційного. Після самоорганізації комітетів учасники обрали голів і секретарів, а далі розпочали колективне опрацювання пропозицій, озвучених під час пленарних засідань. Робота в малих групах дозволила більш предметно проаналізувати окремі напрями реформування ООН та виробити узгоджені рекомендації.

Завершальним етапом стало представлення результатів роботи кожного комітету та формування єдиного підсумкового проєкту резолюції. Голови комітетів презентували ключові положення документа, після чого відбулося його обговорення та остаточне погодження. Фінальне голосування засвідчило підтримку запропонованих рекомендацій більшістю делегатів, що символічно відобразило один із фундаментальних принципів діяльності Організації Об'єднаних Націй – досягнення рішень шляхом багатостороннього діалогу та консенсусу.

Окремою складовою програми стало визначення найкращих спікерів, які продемонстрували високий рівень аргументації, володіння міжнародною проблематикою, дипломатичну культуру ведення дискусії та ефективність представлення позиції своїх держав.

Під час церемонії закриття Генеральний секретар підбила підсумки роботи Моделі ООН, відзначивши високий рівень підготовки делегатів, конструктивний характер дискусій та якість запропонованих реформаторських ініціатив. Учасники отримали сертифікати, а завершився захід традиційним спільним фотографуванням. Загалом у цьому заході взяли участь понад

70 здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова.

Аналіз результатів проведення Моделі ООН дозволяє констатувати її високу ефективність як інноваційної освітньої технології у сфері підготовки майбутніх фахівців з міжнародних відносин. Використання методики рольового моделювання міжнародних переговорів сприяє формуванню комплексу професійних компетентностей, серед яких особливого значення набувають аналітичне мислення, навички ведення дипломатичних переговорів, публічного виступу, роботи в команді, підготовки міжнародно-правових документів, аргументованого захисту власної позиції та досягнення консенсусу в процесі багатосторонніх консультацій.

Крім освітньої функції, проведення Моделі ООН засвідчило високий рівень зацікавленості студентської молоді актуальними проблемами реформування глобального врядування. Обговорення перспектив модернізації Організації Об'єднаних Націй продемонструвало прагнення учасників до критичного осмислення сучасних міжнародних процесів, вироблення конструктивних рішень та формування відповідального ставлення до розвитку міжнародного співробітництва.

Таким чином, Модель ООН «Шляхи реформування ООН на сучасному етапі розвитку світового співтовариства», проведена з нагоди 80-річчя заснування Організації Об'єднаних Націй, підтвердила свою ефективність як сучасна форма практико-орієнтованого навчання. Захід забезпечив інтеграцію теоретичних знань із практикою дипломатичної діяльності, сприяв розвитку професійних компетентностей студентів та створив платформу для наукової дискусії щодо перспектив реформування системи глобального врядування в умовах сучасних міжнародних трансформацій.

До збірника увійшли доповіді учасників навчально-наукової гри «Модель ООН:

Шляхи реформування ООН на сучасному етапі розвитку світового співтовариства», присвяченої 80-річчю заснування Організації Об'єднаних Націй, а також відомості про її учасників. У виданні представлено авторські матеріали Марії Ткаченко, Катерини Пічугіної, Олексія Миронова, Анастасії Геращенко, Максима Бадьорного, Віталіни Деркач, Софії Тупчий, Лоліти Літвінової, Данила Агнянникова, Петра Алтухова, Владислава Філатова, Анни-Софії Залевської, Дар'ї Дружининої, Ольги Граматик, Аріадни Сендик, Нині Сєдих, Анни Бринзи, Романа Кравця – учасників заходу «Моделі ООН», які підготували аналітичні доповіді й пропозиції щодо реформування Організації Об'єднаних Націй, представляючи позиції держав – членів ООН. Окремий розділ містить перелік усіх учасників Моделі ООН, які брали участь у роботі делегацій, пленарних засіданнях та тематичних комітетах.

*Організатор та координатор
організації заходу «Модель ООН» -
к.політ.н., доцент кафедри
політології
Кадук Наталя*

Ткаченко Марія

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ООН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА

Сучасна система міжнародних відносин переживає один із найбільш нестабільних періодів з моменту завершення Другої світової війни. Геополітична напруженість, зростання кількості регіональних конфліктів, енергетичні та продовольчі кризи, поширення кіберзагроз і технологічної конкуренції формують нову міжнародну реальність, у межах якої традиційні механізми глобального врядування дедалі частіше демонструють обмежену ефективність. У цих умовах особливо актуальним стає питання реформування Організації Об'єднаних Націй як ключового елементу системи міжнародної безпеки.

ООН була створена після Другої світової війни як універсальна міжнародна організація, головною метою якої стало підтримання миру, розвиток міжнародного співробітництва та запобігання новим глобальним конфліктам. Протягом десятиліть саме ООН залишалася центральною платформою для дипломатичного діалогу та координації міжнародних рішень. Водночас структура організації значною мірою формувалася відповідно до політичного балансу середини ХХ століття, що дедалі більше суперечить сучасному розподілу сил у світі.

Однією з головних проблем сучасної системи ООН є криза ефективності Ради Безпеки. Механізм права вето, який історично розглядався як інструмент збереження балансу між провідними державами світу, у сучасних умовах часто перетворюється на фактор політичного блокування рішень. Особливо гостро ця проблема проявилася після початку повномасштабної агресії

Росії проти України. Держава, яка є постійним членом Ради Безпеки та має право вето, отримує можливість впливати на ухвалення рішень щодо власних дій, що суттєво підриває довіру до системи колективної безпеки та міжнародного права.

Війна в Україні стала не лише гуманітарною та безпековою кризою, а й своєрідним індикатором обмеженості сучасних міжнародних механізмів. Міжнародна спільнота фактично зіткнулася з ситуацією, коли один із ключових гарантів післявоєнного порядку сам став джерелом глобальної нестабільності. Це актуалізувало дискусії щодо необхідності реформування Ради Безпеки, обмеження механізму права вето та розширення представництва інших регіонів світу.

Водночас проблема реформування ООН не обмежується лише Радою Безпеки. Значна частина міжнародних механізмів була сформована для світу, який більше не існує. Якщо у другій половині XX століття основними акторами міжнародних відносин залишалися держави, то сьогодні дедалі більший вплив мають транснаціональні корпорації, технологічні компанії, цифрові платформи та глобальні інформаційні мережі. Частина сучасних конфліктів формується не лише на полі бою, а й у цифровому просторі, економічній сфері та інформаційному середовищі.

Сучасні війни дедалі частіше поєднують класичне військове протистояння з кібератаками, дезінформаційними кампаніями, енергетичним тиском та використанням технологій як інструменту геополітичного впливу. У таких умовах міжнародні організації часто реагують повільніше, ніж розвиваються самі загрози. Саме тому система глобального врядування потребує не лише формальних реформ, а й переосмислення власних функцій та інструментів реагування.

Окремої уваги потребує питання цифрової безпеки та розвитку штучного інтелекту. Технологічна конкуренція між державами поступово стає одним із ключових факторів міжнародної політики. Використання штучного інтелекту у

військовій сфері, автоматизація інформаційного впливу, кібероперації та контроль над даними формують новий вимір міжнародної безпеки. Водночас сучасні міжнародні інституції поки що не мають достатньо ефективних механізмів регулювання цих процесів.

Криза ефективності міжнародних інституцій також пов'язана із загальною трансформацією світового порядку. Сучасний світ поступово переходить від відносно стабільної моделі глобалізації до більш фрагментованої системи, у якій держави дедалі частіше орієнтуються на власні економічні та безпекові інтереси. Це посилює конкуренцію між центрами сили та ускладнює процес ухвалення колективних міжнародних рішень.

У таких умовах реформування ООН стає не лише політичним питанням, а необхідною умовою адаптації міжнародної системи до реалій XXI століття. Насамперед йдеться про модернізацію механізмів ухвалення рішень, підвищення ефективності міжнародного реагування та створення більш справедливої системи глобального представництва. Особливо актуальним є питання обмеження використання права вето у випадках масових порушень міжнародного права, гуманітарних катастроф та воєнних злочинів.

Не менш важливим є посилення ролі Генеральної Асамблеї ООН як більш представницького міжнародного майданчика. Попри рекомендаційний характер її рішень, саме Генеральна Асамблея сьогодні відіграє важливу роль у формуванні міжнародної позиції щодо глобальних криз, гуманітарних проблем та порушень прав людини. Розширення її політичного впливу могло б частково компенсувати обмеження, пов'язані з діяльністю Ради Безпеки.

Таким чином, сучасна криза міжнародної системи демонструє необхідність глибокої модернізації глобальних інституцій. Організація Об'єднаних Націй продовжує залишатися важливим елементом міжнародного

порядку, однак ефективність її діяльності значною мірою залежатиме від здатності адаптуватися до нових політичних, технологічних та безпекових реалій. Саме тому реформування ООН сьогодні є не лише питанням інституційних змін, а одним із ключових викликів для всієї системи міжнародних відносин.

Список використаної літератури

1. Charter of the United Nations // United Nations. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 09.09.2025).
2. United Nations Security Council // United Nations. URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en> (дата звернення: 09.09.2025).
3. The Future of Global Governance // Brookings Institution. URL: <https://www.brookings.edu/topic/global-governance/> (дата звернення: 09.09.2025).
4. The Competing Visions of International Order // Chatham House. 2025. Mar. URL: <https://www.chathamhouse.org/2025/03/competing-visions-international-order> (дата звернення: 09.09.2025).
5. Global Risks Report 2025 // World Economic Forum. 2025. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2025/> (дата звернення: 09.09.2025).

Пічугіна Катерина

ПОЗИЦІЯ США ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ ООН: МАТЕРІАЛИ МОДЕЛІ ООН 2025

Реформування Організації Об'єднаних Націй залишається одним із ключових завдань сучасного міжнародного порядку. В умовах зростання глобальної нестабільності, інституційної неефективності та нових безпекових викликів адаптація механізмів ООН до реалій XXI ст. набуває першочергового значення. Статут ООН, прийнятий у 1945 р., розроблявся в геополітичному контексті, що суттєво

відрізняється від сучасного: він не передбачав механізмів забезпечення фінансової підзвітності програм допомоги, інструментів прискореного реагування Ради Безпеки або норм, що захищали б економічний суверенітет держав від тиску міжнародних угод [1].

У рамках Моделі ООН 2025, організованої на базі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, делегація Сполучених Штатів Америки представила чотири пропозиції щодо внесення змін до Статуту. Запропонований пакет реформ ґрунтується на трьох ключових принципах: підзвітність, суверенітет та ефективність. Відповідно до позиції США, лише інституція, здатна підтверджувати свою корисність конкретними результатами, може розраховувати на тривалу легітимність та довіру держав-членів [2].

1. Реформа фінансової прозорості та ефективності (Стаття 55). Чинна редакція Статті 55 Статуту ООН закріплює загальне зобов'язання держав-членів сприяти міжнародному економічному та соціальному розвитку, однак не встановлює жодних механізмів контролю за ефективністю відповідних програм. За даними Бюро внутрішнього нагляду ООН (OIOS), щорічно виявляються численні випадки нецільового використання коштів у програмах гуманітарної допомоги та розвитку [3]. Це створює системні ризики бюрократичного паралічу та підриває довіру до Організації з боку держав-донорів.

Делегація США запропонувала доповнити Статтю 55 новим пунктом (г) такого змісту: «Держави-члени та відповідні органи ООН зобов'язані забезпечувати прозорість, регулярні аудити та оцінку ефективності програм міжнародної допомоги. Фінансування може бути призупинено у разі виявлення корупції або нецільового використання коштів».

Впровадження регулярного незалежного аудиту та системи ключових

показників ефективності (KPI) відповідає кращим практикам міжнародних організацій, зокрема Світового банку і МВФ [4]. Очікуваний результат: вищий рівень прозорості, зменшення зловживань та зміцнення репутації ООН як фінансово відповідальної інституції.

2. Захист економічного суверенітету в міжнародній торгівлі (Стаття 55, п. 2). Принцип суверенної рівності держав, закріплений у Статті 2(1) Статуту ООН, є фундаментом міжнародного права. Разом з тим низка сучасних міжнародних торговельних угод фактично обмежує свободу держав у формуванні національної економічної політики, особливо в частині захисту промисловості та зайнятості населення [5]. За оцінками МОП, переміщення виробництв внаслідок несправедливих торговельних умов призводить до суттєвих втрат зайнятості в розвинених країнах [6].

США запропонували закріпити в Статті 55 (п. 2) наступне положення: «Жодна держава не зобов'язана жертвувати власним економічним зростанням чи робочими місцями на догоду міжнародним торговим або кліматичним угодам, якщо вони завдають шкоди її національним інтересам».

Принцип справедливої торгівлі, відстоюваний США, передбачає рівні правила для всіх учасників: рівна вигода, рівна відповідальність, рівні умови конкуренції. Очікуваний результат: зміцнення національних економік та формування нової моделі справедливих торговельних відносин у рамках багатосторонньої системи СОТ.

3. Енергетична незалежність та гнучкий підхід до кліматичних зобов'язань (Стаття 55(б)). Паризька угода 2015 р. встановила зобов'язання щодо скорочення викидів парникових газів, проте їх імплементація через обов'язкові квоти та санкційні механізми може суттєво шкодити промислому розвитку ряду держав [7]. Особливо болючим це питання є для країн, чия енергетична система значною мірою залежить від традиційних джерел енергії — вугілля, нафти й газу.

Делегація США запропонувала доповнити пункт 55(б) Статуту: «Кожна держава має право самостійно визначати темпи переходу до альтернативних джерел енергії без зобов'язуючих міжнародних квот чи санкцій, що можуть перешкоджати її економічному розвитку».

США підтримують розвиток чистих технологій та інвестиції в інновації — зокрема, американські компанії є світовими лідерами у сфері відновлюваної енергетики [8]. Проте нав'язування уніфікованих темпів кліматичного переходу, що ігнорують відмінності у рівні розвитку держав, суперечить принципу спільної, але диференційованої відповідальності, закріпленому у міжнародному екологічному праві [7]. Очікуваний результат: підвищення енергетичної безпеки, збереження робочих місць та гнучкий, справедливий підхід до екологічних реформ.

4. Прискорена процедура голосування в Раді Безпеки (Стаття 24). Рада Безпеки ООН несе головну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки відповідно до Статті 24 Статуту. Однак дослідники відзначають структурну неефективність РБ: право вето постійних членів та тривалі процедурні дискусії нерідко паралізують оперативне реагування на кризи [9]. Так, у ряді гуманітарних криз (Сирія, М'янма) рішення РБ блокувалися тижнями або взагалі не ухвалювалися.

США запропонували доповнити Статтю 24 пунктом 4: «Держави-члени, які несуть основне фінансове чи військове навантаження у питаннях міжнародної безпеки, мають право ініціювати прискорене голосування у Раді Безпеки з терміном розгляду не більше 48 годин».

США є найбільшим донором бюджету ООН, забезпечуючи 22% регулярного бюджету та близько 27% бюджету миротворчих операцій [10]. Прискорена процедура не замінює консультацій —

вона гарантує, що бюрократичні затримки не стають на заваді захисту людського життя у критичних ситуаціях. Очікуваний результат: підвищення швидкості реагування ООН та зміцнення довіри до Ради Безпеки як реального арбітра глобальної безпеки.

Висновки. Комплекс пропозицій, представлений делегацією США на Моделі ООН 2025, відображає послідовну позицію: ООН потребує не декларативного оновлення, а структурних реформ, орієнтованих на результат. Підзвітність у використанні коштів, захист економічного суверенітету, гнучкість кліматичної політики та оперативність Ради Безпеки разом формують бачення ефективнішої та легітимнішої міжнародної організації. США не виступають проти багатосторонності – вони виступають за багатосторонність, яка справді працює на інтереси всіх держав-членів, а не лише на відтворення бюрократичних структур.

Список використаної літератури

1. United Nations. Charter of the United Nations // United Nations Treaty Series. 1945. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 09.05.2026).
2. United Nations. Our Common Agenda: UN 2.0 and the Future of Multilateralism: UN Secretary-General's Report. 2023. URL: <https://www.un.org/en/common-agenda> (дата звернення: 09.09.2025).
3. UN Office of Internal Oversight Services. Annual Report of the Office of Internal Oversight Services. A/78/5. 2023. URL: <https://oios.un.org> (дата звернення: 09.09.2025).
4. World Bank Group. Results and Performance of the World Bank Group: An Independent Evaluation. Washington, DC : Independent Evaluation Group, World Bank Group, 2023. URL: <https://ieg.worldbankgroup.org> (дата звернення: 09.09.2025).
5. Stiglitz J. E. Globalization and Its Discontents Revisited: Anti-Globalization in the Era of Trump. New York : W. W. Norton & Company, 2017. 464 p.
6. International Labour Organization. World Employment and Social Outlook: Trends 2023. Geneva : International Labour Organization, 2023. URL: <https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso> (дата звернення: 09.05.2026).
7. United Nations Framework Convention on Climate Change. The Paris Agreement. 2015. URL: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement> (дата звернення: 09.05.2026).
8. U.S. Energy Information Administration. Renewable Energy Production and Consumption // Energy Explained. 2024. URL: <https://www.eia.gov/energyexplained/renewable-sources> (дата звернення: 09.09.2025).
9. Weiss T. G. What's Wrong with the United Nations and How to Fix It. 2nd ed. Cambridge : Polity Press, 2012. 320 p.
10. United Nations. How We Are Funded // United Nations. 2024. URL: <https://www.un.org/en/about-us/how-we-are-funded> (дата звернення: 09.09.2025).

Миронов Олексій

БРИТАНСЬКА ДОКТРИНА РЕФОРМУВАННЯ ООН: АНАЛІЗ ПОЗИЦІЙ ПОСТІЙНОГО ЧЛЕНА РАДИ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ІМІТАЦІЙНОЇ ГРИ «МОДЕЛЬ ООН»

Організація Об'єднаних Націй, заснована у 1945 році як відповідь на трагедію Другої світової війни, залишається центральним елементом системи глобального врядування. Водночас дискусія про невідповідність її інституційної архітектури сучасним реаліям набуває дедалі більшої гостроти

в академічному та дипломатичному середовищі. Серед постійних членів Ради Безпеки ООН саме Велика Британія традиційно обстоює позицію, яку можна визначити як «реформістський консерватизм»: визнання структурних дисфункцій організації за одночасного відстоювання еволюційного, а не революційного шляху їх подолання.

Метою дослідження є аналіз концептуальних засад британського підходу до реформування ООН, реконструйованих у процесі участі автора в імітаційній грі «Модель ООН» (ОНУ імені І.І. Мечникова, 24 жовтня 2025 р.). Моделювання переговорного процесу дозволило відтворити логіку позиції Лондона в умовах багатостороннього дипломатичного тиску – і саме ця логіка становить предмет подальшого аналізу.

1. Реформа Ради Безпеки: між легітимністю та оперативністю. Нерепрезентативність складу Ради Безпеки є одним із найбільш задокументованих структурних недоліків ООН. Збереження конфігурації переможців 1945 року в умовах, коли глобальний розподіл сили зазнав кардинальних змін, підриває сприйняття рішень Ради як легітимних — особливо з боку держав Глобального Півдня, Азії та Африки, які залишаються хронічно недопредставленими.

Британська позиція, відтворена в рамках симуляції, ґрунтується на прагматичному балансуванні між двома конкуруючими цілями: підвищенням інклюзивності органу та збереженням його дієздатності. Делегація відстоювала розширення постійного членства на користь Індії – держави, що поєднує демографічний і економічний потенціал із приналежністю до Співдружності націй і демократичним устроєм. Таке розширення, за цією логікою, не підриває, а зміцнює легітимність Ради.

Водночас відмова від перегляду права вето відображає глибший принцип британської доктрини: інституційні гарантії великих держав є умовою їхньої участі в системі, а не привілеєм, що підлягає переговорам. Натомість пропонується

операціоналізувати прозорість через механізми публічного обґрунтування застосування вето та обов'язкові консультації з регіональними організаціями – що є компромісом між принципом суверенної рівності та реаліями великодержавної політики.

2. Ефективність агентств ООН: від бюрократичної інерції до підзвітного врядування. Проблема неефективності спеціалізованих органів ООН є предметом широкої академічної і практичної критики. Дублювання мандатів, відсутність єдиних стандартів звітності та слабкий зв'язок між фінансуванням і результатами – все це знижує операційну спроможність системи і підриває довіру держав-донорів.

У змодельованій британській позиції ці дисфункції концептуалізуються в термінах «principal-agent problem»: держави-члени як принципи втратили ефективний контроль над агентами – секретаріатами та агентствами ООН. Пропонована відповідь –

запровадження результатноорієнтованого фінансування (performance-based budgeting), незалежного аудиту та вимірюваних індикаторів ефективності – відображає управлінську філософію, що утвердилась у британському публічному секторі після реформ 1990-х років і проєктується на міжнародний рівень.

3. Нові загрози в кіберпросторі, сфері ШІ та космосі: прогалини нормативного регулювання. Статут ООН 1945 року оперує категоріями «збройної сили» та «загрози миру», що не охоплюють сучасні форми гібридного протистояння. Кібератаки на критичну інфраструктуру, застосування систем штучного інтелекту у збройних конфліктах, мілітаризація навколоземної орбіти – все це формує нормативний вакуум, що не може бути заповнений розширювальним тлумаченням чинних норм.

Позиція британської делегації на симуляції виходила з концепції

«технологічного доповнення» до Статуту: не перегляду базових принципів, а ухвалення спеціального протоколу, що кодифікує відповідальність держав у цифровому й космічному просторах. Показово, що особливий наголос робився на захисті підводної кабельної інфраструктури – вузького місця глобальної цифрової зв'язності, через яке проходить понад 95% міжнародного інтернет-трафіку. Ця деталь відображає специфіку британських стратегічних інтересів як острівної держави з розвиненою морською інфраструктурою та індо-тихоокеанськими амбіціями після Brexit.

4. Міжнародна кримінальна юстиція: між легітимністю та правовою визначеністю. Практика заснування *ad hoc* трибуналів резолюціями Ради Безпеки (МКТЮ, 1993; МТР, 1994) виявила фундаментальну колізію: Статут ООН не містить прямої норми, що надавала б Раді повноваження на створення судових органів. Посилання на Главу VII як на правову підставу залишається предметом доктринальної суперечки між прихильниками розширювального тлумачення компетенції Ради та прихильниками суворого легалізму.

В рамках симуляції британська делегація обстоювала позицію, яку можна охарактеризувати як «процедурний легалізм»: не заперечення права Ради реагувати на масові злочини, а інституціоналізація цього права через ухвалення окремого протоколу з чітко визначеними умовами, процедурами і гарантіями незалежності. Ця позиція корелює з ширшою британською прихильністю до верховенства права як організаційного принципу міжнародних відносин – принципу, що водночас обмежує і легітимізує застосування сили.

5. Клімат, розвиток і безпека: до інтегрованої концепції сталого врядування. Концептуальне розмежування між «м'яким» порядком денним сталого розвитку та «твердою» безпековою проблематикою залишається однією з ключових структурних дисфункцій ООН. Наслідком є дублювання зусиль, неузгодженість

інструментів і неможливість комплексно відповісти на загрози, які за своєю природою є одночасно екологічними, економічними і безпековими.

Позиція британської делегації виходила з концепції «безпекоцентричного сталого розвитку»: кліматична і енергетична проблематика має розглядатися крізь призму стратегічної автономії держав і стабільності ланцюгів постачання, а не лише в термінах екологічних зобов'язань. Пропонована інституційна відповідь – Рада зі сталого розвитку інфраструктури та фінансів при ООН за участю провідних фінансових центрів – відображає прагнення Лондона зберегти роль ключового посередника між кліматичною політикою та глобальними фінансами в постбрекзитівський період.

Проведений аналіз засвідчує внутрішню концептуальну узгодженість британського підходу до реформування ООН, відтвореного в рамках імітаційної гри. Усі п'ять розглянутих напрямків об'єднані спільною логікою, яку можна визначити як «реформістський інституціоналізм»: визнання структурних вад системи за одночасного відстоювання її збереження як рамки для врегулювання глобальних проблем. ООН, в межах цієї доктрини, не підлягає заміні — вона підлягає адаптації.

З теоретичної точки зору, британська позиція відображає характерне для ліберального інституціоналізму переконання в тому, що міжнародні організації, попри всі недоліки, знижують транзакційні витрати координації і забезпечують механізми довіри, які не можуть бути відтворені двосторонньою дипломатією. Водночас наполягання на збереженні вето і контрольованому розширенні Ради Безпеки вказує на реалістичне розуміння того, що великі держави не відмовляться від структурних переваг без еквівалентних гарантій безпеки.

Рефлексія над досвідом симуляції дозволяє зробити ще одне

спостереження: імітаційна гра «Модель ООН» виявила, що навіть у навчальному форматі позиції держав не є довільними конструкціями – вони відтворюють глибинні структурні інтереси, що визначаються географією, економічною моделлю, союзницькими зобов'язаннями та місцем держави в ієрархії міжнародної системи. Британська делегація відстоювала не абстрактні «реформи», а конкретну інституційну архітектуру, яка зберігає Лондону роль незамінного посередника – між США та Європою, між Глобальною Північчю та Співдружністю, між безпековою та кліматичною порядками денними.

У підсумку, позиція Великої Британії, реконструйована в рамках Моделі ООН, може бути сформульована так: світ потребує не нової Організації Об'єднаних Націй – він потребує оновленої, ефективної та підзвітної ООН, здатної захищати свободу морів і цифрових комунікацій, відновлювати довіру до міжнародного права і забезпечувати безпеку та розвиток в умовах, з якими засновники організації у 1945 році не стикалися і не могли передбачити. Саме еволюційна модернізація – через додаткові протоколи, а не перегляд Статуту – є тим шляхом, який, за цією логікою, може примирити легітимність системи з її результативністю.

Список використаної літератури

1. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 р. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 09.09.2025).
2. Keohane R. O. After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy. Princeton, NJ : Princeton University Press, 1984. 290 p.
3. Mearsheimer J. The False Promise of International Institutions // International Security. 1994. Vol. 19, No. 3. P. 5–49.
4. UN Security Council Reform: Background and Overview // Security Council Report. New York, 2024. URL: <https://www.securitycouncilreport.org> (дата звернення: 09.09.2025).

5. Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights. Cyberwarfare and International Law. Geneva, 2023. URL: <https://geneva-academy.ch> (дата звернення: 09.09.2025).

Геращенко Анастасія

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ: ПОЗИЦІЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Вже не одне десятиліття на міжнародній арені точаться гострі дискусії щодо реальної спроможності Організації Об'єднаних Націй виконувати свою місію. Досвід Ліги Націй, яка не змогла запобігти глобальній катастрофі через інституційну слабкість та обмежені механізми впливу, сьогодні розглядається не лише як історичний прецедент, а і як важливе застереження для сучасної системи міжнародної безпеки. У світі, що стрімко трансформується під впливом геополітичних конфліктів, кліматичних викликів та технологічних змін, міжнародні інституції мають адаптуватися до нових реалій [1]. Саме тому питання реформування ООН дедалі частіше постає у центрі дипломатичних дискусій провідних держав світу, зокрема Французької Республіки.

Метою даного дослідження є аналіз сучасного бачення реформування ООН крізь призму зовнішньополітичного курсу Франції, а також моделювання потенційних напрямів реформ, які могли б відповідати концепції французького «ефективного мультилатералізму». Методологічною основою дослідження є поєднання елементів політичного аналізу, інституційного підходу та моделювання можливих дипломатичних ініціатив на основі офіційної риторики

Франції, її позицій у Генеральній Асамблеї ООН, а також сучасних тенденцій розвитку міжнародних відносин.

Актуальність переосмислення ролі ООН у 2025 році зумовлена глибокою кризою сучасного світового порядку. По-перше, існуючий геополітичний баланс сил у Раді Безпеки давно не повною мірою відповідає сучасним міжнародним реаліям: недостатнє представництво держав Африки, Азії та Латинської Америки дедалі частіше стає предметом критики та підриває легітимність окремих рішень Організації [6]. По-друге, сучасні виклики – від міжнародного тероризму та ядерних загроз до кліматичної кризи й кібербезпеки – потребують нових механізмів реагування, які виходять за межі класичної дипломатії середини XX століття. Додатковими проблемами залишаються фінансова нестабільність та бюрократична інерційність Організації, що негативно впливають на ефективність миротворчих місій та гуманітарних програм. Навіть традиційні партнери, зокрема Франція та Німеччина, на рівні лідерів держав солідарні у тому, що без глибокої реформи ООН ризикує втратити свою актуальність [3].

Для України питання реформування ООН набуває особливого значення в умовах російсько-української війни. Саме «український кейс» став одним із найбільш показових прикладів того, наскільки небезпечним може бути зловживання правом вето постійними членами Ради Безпеки. Ситуація, за якої держава, що є стороною конфлікту, здатна блокувати рішення щодо власних дій, суттєво послаблює авторитет міжнародного права та механізмів колективної безпеки [5]. У цьому контексті особливого значення набуває французько-мексиканська ініціатива щодо добровільного обмеження використання права вето у випадках масових злочинів, геноциду та злочинів проти людяності. Позиція Франції, що поєднує підтримку України, розвиток концепції «феміністичної дипломатії» та просування інклюзивного мультилатералізму, демонструє прагнення Парижа адаптувати систему міжнародної безпеки до сучасних викликів.

Одним із ключових напрямів реформування ООН у французькому дипломатичному дискурсі залишається модернізація архітектури Ради Безпеки. Поточна редакція Статті 23 Статуту ООН, яка передбачає склад із п'яти постійних та десяти непостійних членів, дедалі частіше розглядається як така, що не повною мірою відповідає сучасному геополітичному балансу. Непрезентативність органу, особливо щодо держав Глобального Півдня, формує кризу довіри до рішень Ради Безпеки та посилює дискусії про необхідність її розширення [4].

У руслі французького бачення «ефективного мультилатералізму» одним із можливих напрямів реформування могло б стати розширення Ради Безпеки шляхом збільшення кількості непостійних членів із чіткішим регіональним представництвом. Потенційна модель розширення до 20 членів із додатковими місцями для держав Африки, Азії, Латинської Америки та Східної Європи могла б сприяти посиленню представництва Глобального Півдня та підвищенню легітимності рішень Організації. Подібна реконфігурація здатна перетворити Раду Безпеки на більш інклюзивний майданчик для міжнародного консенсусу та частково зменшити політичний параліч у кризових ситуаціях.

Не менш важливим питанням залишається проблема використання права вето, закріпленого у Статті 27 Статуту ООН. Значна кількість випадків застосування вето протягом історії Організації неодноразово ускладнювала ухвалення рішень щодо гуманітарних криз та збройних конфліктів. Розвиваючи французько-мексиканську ініціативу щодо добровільного обмеження права вето, перспективним напрямом реформування могло б стати створення додаткових механізмів політичної та гуманітарної відповідальності постійних членів Ради Безпеки [8]. Зокрема, доцільним видається запровадження

незалежного моніторингового механізму, який оцінював би гуманітарні наслідки блокування резолюцій та посилював би прозорість діяльності Ради Безпеки перед міжнародною спільнотою.

В умовах сучасних глобальних викликів також актуалізується питання розширення самого розуміння міжнародної безпеки, закріпленого у Статті 1 Статуту ООН. Як одна з провідних учасниць Паризької угоди, Франція послідовно підтримує інтеграцію кліматичного чинника у міжнародний безпековий порядок денний [2]. У цьому контексті перспективним напрямом реформування ООН могло б стати офіційне визнання кліматичної кризи фактором загрози міжнародному миру та безпеці, а також створення постійних механізмів фінансування адаптації для найбільш вразливих держав. Подібний підхід дозволив би інтегрувати екологічний компонент у діяльність миротворчих місій та сприяв би формуванню довгострокової глобальної стабільності.

Окрему роль у сучасному французькому зовнішньополітичному курсі відіграє концепція «феміністичної дипломатії», що базується на принципах гендерної рівності та інклюзивності [9]. У цьому контексті Франція послідовно підтримує збільшення представництва жінок у миротворчих операціях та міжнародних інституціях відповідно до положень Резолюції 1325 Ради Безпеки ООН [8]. Одним із можливих напрямів подальшого реформування могло б стати встановлення мінімальних показників жіночого представництва у миротворчих місіях та керівних структурах Організації. Подібні ініціативи розглядаються не лише як елемент дотримання принципів рівності, а і як чинник підвищення ефективності миротворчої діяльності.

Не менш важливим аспектом реформування залишається забезпечення фінансової стабільності ООН. Чинна система фінансування Організації значною мірою залежить від своєчасності внесків держав-членів, що періодично спричиняє кризи ліквідності та негативно впливає на функціонування миротворчих і

гуманітарних програм. Як одна з провідних держав-донорів, Франція традиційно виступає за зміцнення фінансової спроможності ООН. У цьому контексті потенційним механізмом посилення фінансової стійкості Організації могло б стати формування резервного фонду за рахунок часткового накопичення обов'язкових внесків держав-членів. Це дозволило б забезпечити безперервність діяльності ключових структур ООН навіть в умовах політичної або економічної нестабільності.

Таким чином, сучасне бачення реформування Організації Об'єднаних Націй у контексті зовнішньополітичного курсу Французька Республіка базується на прагненні адаптувати Організацію до нових міжнародних реалій та підвищити ефективність механізмів глобального управління. Франція послідовно підтримує принципи інклюзивного мультилатералізму, зміцнення міжнародного права, реформування Ради Безпеки та модернізації механізмів реагування на сучасні безпекові, гуманітарні й кліматичні виклики [9]. Водночас частина запропонованих у дослідженні реформ має теоретико-моделюючий характер і відображає можливі напрями трансформації ООН крізь призму сучасної французької дипломатичної традиції [7].

У перспективі реалізація подібних реформ могла б сприяти підвищенню легітимності та дієздатності ООН, посиленню представництва держав Глобального Півдня, зменшенню політичного паралічу у Раді Безпеки та формуванню більш ефективної системи колективної безпеки [8]. Особливого значення ці трансформації набувають для держав, що стикаються з порушенням суверенітету та агресією, зокрема для України. Обмеження зловживання правом вето, посилення гуманітарної відповідальності постійних членів Ради Безпеки та модернізація механізмів міжнародного реагування могли б

зміцнити здатність міжнародної спільноти оперативніше реагувати на кризові ситуації та забезпечувати дотримання норм міжнародного права [5].

У ширшому контексті маємо дійти висновків, що реформування ООН є не лише питанням інституційних змін, а й передумовою збереження довіри до сучасної системи міжнародних відносин [1]. Саме здатність Організації адаптуватися до нових викликів XXI століття значною мірою визначатиме ефективність глобального врядування, стабільність міжнародного порядку та перспективи розвитку багатосторонньої дипломатії у майбутньому [4].

Список використаної літератури

1. Спиридонов І. À la recherche du poids perdu: чи поверне Франція міжнародний вплив? *Аналітичний центр Ad Astra*. URL: <https://adastra.org.ua/blog/a-la-recherche-du-poids-perdu-chi-poverne-franciya-mizhnarodnij-vpliv> (дата звернення: 09.10.2025).
2. COP26 – вирішальний крок у боротьбі з глобальним потеплінням. Посольство Франції в Україні. URL: <https://ua.ambafrance.org/COP26-viriishal-nij-krok-u-borot-bii-z-global-nim-potepliinnyam> (дата звернення: 09.10.2025).
3. Юськів К. Макрон та Шольц закликали до реформи ООН. *Кореспондент.net*. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/4518239-makron-ta-sholts-zaklykaly-do-reformy-oon> (дата звернення: 09.10.2025).
4. Жорноклей К. Макрон про Африку, Росію та Україну: Франція шукає нову роль на континенті. RFI Українською. URL: <https://www.rfi.fr/uk/франція/20260513-макрон-про-африку-росію-та-україну-франція-шукає-нову-роль-на-континенті> (дата звернення: 09.10.2025).
5. Панчак О. Право вето – «ахіллесова п'ята» Радбезу ООН? *Аналітичний центр Ad Astra*. URL: <https://adastra.org.ua/blog/prav>

o-veto-ahillesova-pyata-radbezu-oon (дата звернення: 09.10.2025).

6. Франція підтримує представництво Африки серед постійних членів Радбезу ООН – Макрон. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/4123012-francia-pidtrimue-predstavnictvo-afriki-sered-postijnih-cleniv-radbezu-oon-makron.html> (дата звернення: 09.10.2025).
7. Kempin R., Lacher W., Major C., Stewart S., Tokarski P. France's Foreign and Security Policy under President Macron. SWP Research Paper. Berlin : Stiftung Wissenschaft und Politik, 2021. 54 p.
8. France's Role at the United Nations. Permanent Mission of France to the United Nations in New York. 2023. URL: <https://onu.delegfrance.org/france-s-role-at-the-united-nations-10352> (дата звернення: 09.10.2025).
9. France and the United Nations // Ministry for Europe and Foreign Affairs. 2023. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-in-action/action-for-peace-and-respect-for-human-rights/france-and-the-united-nations> (дата звернення: 09.10.2025).

Бадьорний Максим

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТУТУ ООН: ПОЗИЦІЯ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

ПРОПОЗИЦІЯ №1

І. Поточна стаття / Проблемне положення

Стаття 109 – Конференція з перегляду Статуту

Проблема: Поточна процедура перегляду Статуту є складною (вимагає 2/3 Генасамблеї та згоди всіх Р5), що робить ООН неспроможною швидко

адаптуватися до сучасних викликів, як багатополарність чи нові технології.

II. Запропонована поправка.

Конференція з перегляду Статуту скликається кожні десять років автоматично, якщо це підтримано простою більшістю Генеральної Асамблеї та будь-якими сімома членами Ради Безпеки. Конференція зосереджується на адаптації Організації до багатополарного світового порядку та нових глобальних викликів.

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Поправка спрощує процедуру перегляду Статуту, дозволяючи ООН регулярно адаптуватися до змін у глобальному порядку. Вона дає голос більшості країн-членів, зокрема з Глобального Півдня, які виступають за гнучку та інклюзивну організацію.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Регулярні конференції зроблять ООН більш адаптивною до викликів, як кліматичні зміни чи технологічний прогрес. Це підвищить легітимність організації, залучаючи країни, що розвиваються, до процесу реформ і сприяючи справедливому глобальному управлінню.

ПРОПОЗИЦІЯ №2

I. Поточна стаття / Проблемне положення Стаття 23 – Склад Ради Безпеки

Проблема: Поточна структура та її склад не відображають сучасні реалії балансу сил і недостатньо репрезентують країни, що розвиваються, де проживає понад 80% населення світу.

II. Запропонована поправка

Рада Безпеки складається з 21 членів Організації Об'єднаних Націй, включно з 7 постійними членами, 7 напівпостійними членами, обраними терміном на 4 роки та 7 непостійними членами..

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Поправка має на меті реформування Ради Безпеки для підвищення її легітимності, представництва та ефективності в умовах сучасного багатополарного світу.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Реформа дозволить зменшити дисбаланс у глобальному врядуванні та підвищити легітимність рішень ООН.

ПРОПОЗИЦІЯ №3

I. Поточна стаття / Проблемне положення

Стаття 27 – Порядок голосування в Раді Безпеки

Проблема: Право вето постійних членів часто блокує резолюції щодо економічного розвитку та гуманітарних криз, що знижує ефективність Ради та її здатність реагувати на потреби країн, що розвиваються, де проживає більшість населення світу

II. Запропонована поправка

Право вето постійних членів не застосовується до резолюцій щодо економічного розвитку чи гуманітарних криз, якщо вони підтримані щонайменше 2/3 Генеральної Асамблеї. У таких випадках рішення приймається більшістю голосів

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Поправка спрямована на підвищення оперативності Ради Безпеки в питаннях, що мають широкий консенсус у Генасамблеї, зокрема щодо Цілей сталого розвитку та гуманітарної допомоги.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Зміна сприятиме реалізації глобальних проєктів, як зелений розвиток чи інфраструктурні ініціативи, що мають підтримку більшості країн. Це підвищить довіру до ООН, особливо серед країн Африки та Азії, і зробить Раду більш ефективною в реагуванні на сучасні виклики, як зміна клімату чи бідність.

ПРОПОЗИЦІЯ №4

I. Поточна стаття / Проблемне положення

Стаття 2 – Принципи Організації

Проблема: Поточні принципи не чітко забороняють односторонні примусові заходи, такі як санкції, що суперечать суверенній рівності держав. Це дозволяє використовувати ООН для політичного тиску, підриваючи її нейтральність і довіру з боку країн, що розвиваються.

II. Запропонована поправка

Доповнити пункт 1: "Члени Організації зобов'язуються протидіяти гегемонії та сприяти багатопольному світовому порядку, поважаючи культурні та регіональні особливості, без втручання у внутрішні справи через односторонні санкції".

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Поправка уточнює принципи невтручання та суверенної рівності, щоб запобігти зловживанню односторонніми санкціями, які часто використовуються для політичного тиску. Вона підтримує багатопольний порядок, де всі держави мають рівний голос, що відповідає закликам країн Африки, Азії та Латинської Америки до справедливого управління.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Зміна підвищить довіру до ООН як нейтральної платформи, захищаючи країни від зовнішнього тиску. Це сприятиме співпраці між державами в економічних і соціальних проєктах, зміцнюючи глобальну стабільність і підтримку принципів Статуту.

Деркач Віталіна

ІМПЕРАТИВ РЕФОРМУВАННЯ ООН У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ: ПОГЛЯД З УКРАЇНИ

Сучасна архітектура міжнародної безпеки, фундамент якої був закладений понад 80 років тому зі створенням Організації Об'єднаних Націй, переживає найглибшу системну кризу з моменту закінчення Другої світової війни. Україна, як одна з держав-засновниць ООН, сьогодні на власному досвіді демонструє критичну необхідність захисту та перегляду принципів міжнародного права. Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що глобальна безпека перестала бути виключно теоретичною чи

абстрактною концепцією, перетворившись на гостре питання екзистенційного виживання суверенних держав у світлі неспровокованої збройної агресії та руйнування світового правопорядку.

Національні інтереси України в системі міжнародних відносин чітко корелюють із першочерговою місією ООН, закріпленою у статті 1 її Статуту – підтриманням міжнародного миру та безпеки, а також запобіганням війнам [6]. Основними пріоритетами нашої держави на сьогодні є: по-перше, відновлення справедливого миру на основі поваги до державного суверенітету та територіальної цілісності; по-друге, зміцнення міжнародного правопорядку для повної ліквідації явища безкарності на міжнародній арені; по-третє, всеосяжний захист прав людини. Як яскраво свідчить сучасна практика міжнародних відносин, без стабільного миру неможливий сталий розвиток суспільств, а захист фундаментальних свобод виступає головною оборонною лінією для всієї демократичної європейської спільноти.

Попри глибоку історичну значущість Організації Об'єднаних Націй та її безумовні успіхи у процесах деколонізації, миротворчості та гуманітарного реагування у другій половині XX століття, її інституційні та системні недоліки у XXI столітті стали настільки очевидними, що вимагають негайної та радикальної трансформації. Найбільш вразливою і, водночас, найбільш паралізованою ланкою цієї системи є Рада Безпеки ООН.

Право вето, яке початково конструювалося батьками-засновниками ООН як гарантія стратегічної стабільності та запобіжник від глобальних конфліктів між великими державами, сьогодні деградувало до рівня інструменту інституційної бездіяльності та політичного шантажу [2, с. 58]. Міжнародне співтовариство зіткнулося з безпрецедентною правовою

та моральною колізією: держава-агресор, що грубо і систематично порушує базові норми Статуту ООН, має змогу легально блокувати будь-які резолюції щодо засудження чи припинення власної агресії. Це повністю нівелює дух пункту 3 статті 27 Статуту ООН, згідно з яким сторона, що бере участь у спорі, повинна утриматися від голосування. Постійне ігнорування цієї норми підриває довіру до самої ідеї колективної безпеки та демонструє кричущу неспроможність Організації виконувати свої прамі обов'язки [4, с. 112].

З огляду на ці безпрецедентні виклики, Україна пропонує та ініціює низку нагальних інституційних змін. Першочерговим кроком має стати обмеження застосування права вето постійними членами Ради Безпеки ООН. Цей механізм має бути законодавчо заблокований у випадках розгляду питань, що стосуються масових порушень прав людини, злочинів агресії, воєнних злочинів та геноциду. Паралельно з цим необхідно суттєво посилити політичну та юридичну вагу рішень Генеральної Асамблеї ООН. Якщо Рада Безпеки виявляється паралізованою через зловживання правом вето, саме Генеральна Асамблея, застосовуючи механізми на кшталт резолюції «Єдність заради миру» (Uniting for Peace), повинна мати повноваження ухвалювати обов'язкові до виконання рішення щодо подолання криз.

Наступним стратегічним напрямком реформування є створення дієвих та невідворотних механізмів міжнародно-правової відповідальності. Оскільки юрисдикція Міжнародного кримінального суду має певні обмеження щодо злочину агресії, міжнародна спільнота, під егідою ООН, повинна створити Спеціальний міжнародний трибунал. Його єдиною метою має стати розслідування та покарання найвищого військово-політичного керівництва держави-агресора за сам факт розв'язання неспровокованої війни. Безкарність у міжнародних відносинах – це не просто юридична прогалина, це пряме запрошення до нових конфліктів та

заохочення інших авторитарних режимів до переділу кордонів силовим шляхом [3, с. 45].

Окрім класичних військових загроз, ООН має терміново адаптуватися до викликів новітньої епохи. Сучасні війни вийшли далеко за межі традиційних полів битв, охопивши кіберпростір, інформаційну сферу, енергетику та екологію. Кібератаки на критичну інфраструктуру суверенних держав, масштабні кампанії з дезінформації, використання продовольства та енергоресурсів як зброї, а також цілеспрямований екоцид – це нові форми агресії, на які Статут ООН зразка 1945 року не дає прямих відповідей. Для вирішення цього концептуального відставання ми пропонуємо створення Цифрової ради ООН. Цей новий орган управління має стати глобальним майданчиком для розробки норм поведінки у віртуальному просторі, ідентифікації кіберзагроз та притягнення до відповідальності держав, що здійснюють інформаційний та цифровий тероризм [1, с. 210].

Більше того, з плином часу постійні члени Ради Безпеки ООН та всі держави-члени Організації мають остаточно усвідомити одну фундаментальну істину: саме права людини є тією непорушною етичною основою, на якій ґрунтується не лише правова система, а й взагалі право людства на існування в цивілізованому форматі. Міжнародне право не може бути інструментом обслуговування інтересів сильнішого; воно має бути універсальним щитом для кожного індивіда та кожної нації, незалежно від розміру її території чи економічного потенціалу [5, с. 88].

Підсумовуючи, слід зазначити, що реформована Організація Об'єднаних Націй має відповідати трьом ключовим критеріям. Вона має бути справедливою – де жоден агресор не має привілеїв чи юридичних лазівок для уникнення відповідальності. Вона має бути ефективною – здатною діяти швидко,

рішуче та превентивно, не допускаючи розгортання повномасштабних конфліктів. І вона має бути сучасною – відкритою до інноваційних механізмів глобального управління та готовою протистояти загрозам цифрової ери.

Сьогодні Україна платить надто високу ціну за право жити у світі, заснованому на правилах. Але ми твердо переконані, що ця боротьба не є локальною. Це глобальне протистояння за майбутнє світового порядку, за відновлення життєздатності міжнародного права та за справедливість. Україна готова бути не просто стороною конфлікту, а ініціатором цих змін, голосом принципу та закликом до глобальної відповідальності. Спільними зусиллями ми маємо відновити довіру до Організації Об'єднаних Націй і зробити так, щоб жодна війна у світі більше не починалася зі слів «ООН глибоко стурбована», а завершувалася реальними діями під гаслом «ООН відновила справедливість».

Список використаної літератури

1. Глобальна безпека у XXI столітті: нові виклики та асиметричні загрози / за заг. ред. О. В. Задорожнього, В. А. Манжолі. Київ: KIMB, 2021. 415 с.
2. Коваленко В. М. Проблема права вето в Раді Безпеки ООН: політико-правовий аналіз та шляхи подолання інституційної кризи. Український часопис міжнародного права. 2022. № 3. С. 55–69.
3. Кислиця С. О. ООН та виклики глобальній безпеці у контексті збройної агресії: дипломатичний фронт. Міжнародні відносини та сучасна дипломатія. Київ: Наукова думка, 2023. С. 40–58.
4. Мережко О. О. Криза міжнародного права: причини та наслідки неефективності системи колективної безпеки ООН. Право України. 2023. № 5. С. 110–125.
5. Романюк О. І. Захист прав людини як імператив сучасного міжнародного права. Вісник міжнародних відносин. 2022. Вип. 12. С. 85–94.
6. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення: 14.05.2026).
7. Троян С. С. ООН та нові виміри конфліктності: екологічні, інформаційні та кібернетичні загрози. Політичні дослідження. 2023. № 2. С. 134–146.
8. Хвиля-Олінтер О. А. Міжнародний трибунал щодо злочину агресії: політико-правові передумови створення. Міжнародне право в умовах війни. Харків: Право, 2024. С. 201–215.

Тупчий Софія

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: ПОЗИЦІЯ ДЕЛЕГАЦІЇ ІНДІЇ

Актуальність дослідження реформування Організації Об'єднаних Націй на сучасному етапі зумовлена глибокою кризою чинної архітектури глобальної безпеки, яка була сформована за підсумками Другої світової війни та наразі не відповідає геополітичним реаліям багатопольярного світу XXI століття. Умови остаточного занепаду Ялтинсько-Потсдамської системи та загострення регіональних конфліктів, зокрема територіальних суперечок на кшталт кашмірської кризи, викрили неспроможність інституцій ООН ефективно запобігати актам агресії та дотримуватися принципів власного Статуту через інституційний параліч Ради Безпеки та зловживання правом вето [1]. Потреба у перегляді ролі Організації диктується не лише

необхідністю відновлення справедливості щодо країн Глобального Півдня та розширення їхнього представництва, а й появою новітніх трансграничних загроз - від міжнародного тероризму, що досі не має уніфікованого юридичного визначення, до кліматичних змін, які трансформуються у фактор прямої воєнної та економічної небезпеки. Таким чином, пошук дієвих механізмів модернізації Статуту ООН, посилення повноважень Генеральної Асамблеї та впровадження жорстких санкційних інструментів за порушення міжнародного права є критично важливими для збереження легітимності Організації як центрального арбітра світової політики та запобігання повномасштабному краху глобального порядку [6].

На сучасному етапі розвитку світового співтовариства спостерігається системна невідповідність Статуту ООН реаліям XXI століття. Завершення дії Ялтинсько-Потсдамської системи та виникнення нових центрів сили вимагають адаптації Організації до багатополярного світу. Метою даного проєкту є модернізація інституційних засад ООН для зміцнення її статусу як центральної платформи глобального діалогу та гаранта міжнародного права [3].

Чинний склад Ради Безпеки не відображає актуальний баланс сил і демонструє критичну диспропорцію у представництві держав, що розвиваються. Для подолання цієї легітимної кризи пропонується внести поправку до Статті 23, розширивши загальну кількість членів до 30 держав. Оновлена формула має включати 10 постійних членів та 20 непостійних, обраних на дворічний термін. Така перебудова спрямована на посилення голосу Глобального Півдня - зокрема Азії, Африки та Латинської Америки. Це забезпечить справедливий географічний розподіл і дозволить ухвалювати більш збалансовані рішення, що враховують інтереси всієї світової спільноти, а не лише вузького кола держав [4].

Сьогодні спостерігається системне порушення заборони на погрозу силою або її

застосування, прикладом чого є несанкціоноване вторгнення Пакистану до індійського штату Джамму і Кашмір в 2025 році. Відсутність дієвих санкційних інструментів проти порушників підриває авторитет Організації. Поправка до Статті 2 (пункт 4) передбачає:

1. Запровадження механізму автоматичного тимчасового позбавлення права вето для держави-члена Ради Безпеки, яка вчиняє дії, що становлять загрозу міжнародному миру, до повного відновлення нею статусу мирного члена спільноти.

2. У разі повторного порушення - передачу питання про членство такої держави в Раді Безпеки на розгляд Генеральної Асамблеї.

Це унеможливить зловживання правом вето як інструментом прикриття агресії та забезпечить реальну рівність усіх членів ООН перед міжнародним правом [3].

Статут ООН залишається неадаптованим до екологічних загроз, які сьогодні є прямими викликами безпеці (дефіцит ресурсів, стихійні лиха, кліматична міграція). Пропонується закріпити зобов'язання держав-членів, зокрема підписантів Паризької кліматичної угоди 2015 року, щодо:

Негайного зменшення викидів парникових газів та впровадження екологічно сталих практик.

Обов'язкового фінансування кліматичних фондів для допомоги країнам, що розвиваються.

Створення єдиного Механізму моніторингу під егідою ООН із щорічною звітністю [3].

Головною метою є перетворення добровільних зобов'язань на примусові з впровадженням санкцій за їх невиконання. Закріплення кліматичної безпеки у Статуті дозволить Раді Безпеки кваліфікувати екологічні катастрофи як загрози міжнародному миру [5].

Для подолання неспроможності ООН запобігати конфліктам пропонується змінити ієрархію ухвалення рішень.

Ключовим кроком є надання рішенням Генеральної Асамблеї ООН безумовного обов'язкового характеру у питаннях підтримки миру. Крім того, нагальною потребою є прийняття єдиного загальносвітового визначення тероризму. Це дозволить виробити уніфіковані міжнародно-правові механізми боротьби з ним, посилити колективну безпеку та підвищити роль ООН як об'єктивного глобального арбітра [6].

Таким чином, запропоновані зміни дозволять зменшити рівень диспропорції у глобальному врядуванні, забезпечать рішучу протидію тероризму та адаптують ООН до викликів пост-Ялтинського світу, утворюючи стабільність і справедливість для кожної держави-члена [2].

Список використаної літератури

1. Внутрішній сепаратизм та глобальне майбутнє Індії. Аналітичний центр Ad Astra. URL: <https://adastra.org.ua/blog/vnutrishnij-separatizm-ta-globalne-majbutnye-indiyi> (дата звернення: 09.09.2025).
2. Місце Індії на астрополітичній шахівниці. Аналітичний центр Ad Astra. URL: <https://adastra.org.ua/blog/misc-e-indiyi-na-astropolitichnij-shahivnici> (дата звернення: 09.09.2025).
3. India–UN Relations. Ministry of External Affairs, Government of India. 2020. URL: https://www.mea.gov.in/Portal/ForeignRelation/India_UN_2020.pdf (дата звернення: 09.09.2025).
4. India's UNGA Diplomacy: Defiance and Global Leadership. India Narrative. URL: <https://www.indianarrative.com/explainer/india-unga-diplomacy-defiance-and-global-leadership/> (дата звернення: 09.09.2025).
5. Pant H. V., Negi Y. 4 Obstacles to India Joining the UN Security Council. The Diplomat. 2024. URL: <https://thediplomat.com/2024/09/4-obstacles-to-india-joining-the-un-security-council/> (дата звернення: 09.09.2025).
6. UN in State of 'Crisis', Warns Indian Senior Government Minister. United Nations Geneva. 2025. URL: <https://www.ungeneva.org/en/news->

[media/news/2025/09/111147/un-state-crisis-warns-indian-senior-government-minister](https://www.ungeneva.org/en/news-media/news/2025/09/111147/un-state-crisis-warns-indian-senior-government-minister) (дата звернення: 09.09.2025).

Літвінова Лоліта

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПРАВOK ДО СТАТУТУ ООН ВІД ІМЕНІ НІМЕЧЧИНИ

1. Реформа Ради Безпеки ООН.

Проблема: структура Ради Безпеки відображає геополітичні реалії 1945 року, а не сучасного світу. Постійні члени (США, Велика Британія, Франція, Росія, Китай) мають право вето, що часто блокує прийняття рішень, навіть у випадках масових порушень міжнародного права.

Пропозиції Німеччини:

Розширити склад Ради Безпеки за рахунок нових постійних членів із правом або обмеженим правом вето. Німеччина претендує на місце серед них як один із ключових фінансових донорів і політичних лідерів ЄС.

Ввести ротаційну систему постійного представництва ЄС – щоб один із членів Європейського Союзу мав місце у Раді Безпеки на певний термін.

Обмежити або реформувати право вето, зокрема – вимагати підтримки двох постійних членів для його застосування або повністю скасувати вето у питаннях масових порушень прав людини, геноциду чи агресії.

2. Посилення ролі міжнародного права та механізмів відповідальності

Проблема: ООН часто не має дієвих механізмів для притягнення держав до відповідальності за агресію, воєнні злочини або порушення прав людини.

Пропозиції Німеччини:

Закріпити в Статуті положення про автоматичну дію санкцій, якщо Рада Безпеки не може досягти консенсусу через вето.

Визнати рішення Міжнародного кримінального суду (МКС) обов'язковими для всіх держав-членів ООН.

Посилити роль Генеральної Асамблеї як альтернативного центру ухвалення рішень у випадках блокування Ради Безпеки.

3. Реформа системи фінансування ООН

Проблема: система внесків держав-членів є нерівномірною, що створює дисбаланс між фінансовими можливостями та впливом держав.

Пропозиції Німеччини:

Запровадити прозору систему розподілу фінансування, що базується на ВВП, рівні розвитку та екологічних показниках держав.

Підвищити відповідальність країн за цільове використання коштів на миротворчі та гуманітарні місії.

4. Оновлення принципів сталого розвитку і кліматичної безпеки

Проблема: Статут ООН не містить прямих норм щодо зміни клімату, екологічних криз і «зелених» конфліктів.

Пропозиції Німеччини:

Внести нову статтю до Статуту про екологічну відповідальність держав та створення Ради з питань кліматичної безпеки при ООН.

Визнати зміни клімату як загрозу міжнародному миру і безпеці, що дає підстави для колективних дій і санкцій проти порушників.

5. Підвищення ролі цифрової безпеки

Проблема: сучасний світ стикається з кіберзлочинністю, гібридними війнами та дезінформацією, на що Статут не реагує.

Пропозиції Німеччини:

Створити Цифрову раду ООН для розробки міжнародних правил поведінки у кіберпросторі.

Визначити кібератаки як форму агресії, що підпадає під юрисдикцію Ради Безпеки.

Проблематика діяльності ООН у сучасних умовах

Блокування ухвалення рішень через право вето, зокрема у випадках російської агресії проти України чи конфліктів на Близькому Сході.

Зниження довіри до ООН через відсутність швидкої реакції на гуманітарні

катастрофи, геноцид або порушення міжнародного права.

Неефективність миротворчих операцій – недостатнє фінансування, слабкий мандат і залежність від політичної волі окремих держав.

Нерівність представництва країн Глобального Півдня у керівних органах.

Виклики цифрової епохи та зміни клімату, які не були враховані при створенні ООН у 1945 році.

Проблеми координації між численними структурами ООН (ЮНЕСКО, ВООЗ, ПРООН, ВООЗ тощо) та дублювання функцій.

Висновки: Німеччина виступає за оновлення Статуту ООН, щоб забезпечити його відповідність сучасним реаліям: зробити ООН більш демократичною, прозорою та ефективною, обмежити зловживання правом вето, посилити роль міжнародного права, включити до порядку денного питання клімату, кібербезпеки та сталого розвитку.

Агнянников Данило

РЕФОРМУВАННЯ ООН: ПОЗИЦІЯ ІСЛАМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ІРАН

Організація Об'єднаних Націй, державами – членами якої сьогодні є 193 незалежні держави, була заснована в 1945 році після Другої світової війни з метою підтримки міжнародного миру та безпеки, розвитку співробітництва між державами й запобігання виникненню нових глобальних конфліктів. Передбачалося, що створення цієї міжнародної організації стане основою нової системи колективної безпеки. ООН була покликана забезпечити рівноправний діалог між усіма державами світу, однак сьогодні вона переживає період глибокої трансформації, що супроводжується

зміною глобального балансу сил, появою нових центрів впливу та зростанням ролі держав, що розвиваються.

Саме тому Ісламська Республіка Іран наголошує на необхідності комплексного реформування Організації Об'єднаних Націй та пропонує низку змін, спрямованих на підвищення її легітимності, ефективності та відповідності сучасному світовому порядку.

1) Обмеження права вето. Ісламська Республіка Іран підкреслює, що сучасна структура Ради Безпеки ООН є історично застарілою та відображає баланс сил, який був відповідав політичним реаліям 1945 року. Статут ООН зазначає, що ця організація заснована на принципі суверенної рівності всіх її Членів. Відповідно до статей 7, 23 та 27 Статуту ООН саме постійні члени Ради Безпеки (Китайська Народна Республіка, Франція, Російська Федерація (а раніше – Союз Радянських Соціалістичних Республік), Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Сполучені Штати Америки) володіють особливими повноваженнями, які фактично надають їм вирішальний вплив на процес ухвалення ключових міжнародних рішень.

Іншими словами, практичне функціонування Ради Безпеки свідчить про існування нерівності між державами, адже право вето дедалі частіше використовується п'ятьма постійними державами – членами ООН не з метою підтримки міжнародного миру та безпеки, а з метою втілення власних геополітичних інтересів.

У зв'язку з цим Ісламська Республіка Іран пропонує суттєво обмежити застосування права вето. Така реформа дозволить створити більш демократичну, збалансовану та ефективну систему колективної безпеки, знизити рівень конфліктності у міжнародних відносинах і забезпечити більш справедливий розподіл впливу в межах Організації Об'єднаних Націй.

2) Криза представництва у Раді Безпеки ООН. Особливу увагу Ісламська Республіка Іран приділяє проблемі представництва держав Ісламського світу у Раді Безпеки ООН. Сьогодні мусульманське населення

перевищує два мільярди осіб, що становить близько чверті населення всієї планети. Попри це, жодна ісламська держава не має статусу постійного члена Ради Безпеки.

На думку Ісламської Республіки Іран, така ситуація створює суттєвий дисбаланс у системі глобального управління та обмежує можливості представлення інтересів значної частини міжнародного співтовариства. Фактично, близько 25 % населення світу не мають держави – представника, яка могла б постійно відстоювати їхню позицію в одній із головних інституцій системи міжнародної безпеки.

Ісламська Республіка Іран вважає таку модель несправедливою та пропонує переглянути склад постійних членів Ради Безпеки ООН шляхом його розширення. Зокрема, пропонується включити до складу Ради Безпеки шосту постійну державу – члена, яка представлятиме інтереси Ісламського світу. Ісламська Республіка Іран не визначає конкретну державу – претендента, однак наголошує на необхідності постійного представництва ісламської цивілізації в структурі Ради Безпеки ООН. Така реформа сприятиме підвищенню легітимності Ради Безпеки, зробить процес ухвалення рішень більш збалансованим та забезпечить ширше представництво держав, що розвиваються, у системі глобального управління.

3) Реформування системи контролю за використанням ядерної енергії. Ще одним важливим напрямом реформування ООН Ісламська Республіка Іран вважає модернізацію міжнародної системи нерозповсюдження ядерної зброї. Сучасний механізм контролю характеризується нерівномірністю підходів до різних держав та недостатнім рівнем універсальності застосування міжнародних норм, адже держави, які вже володіють ядерною зброєю, не зазнають такого самого міжнародного

тиску, як країни, що розвивають цивільні ядерні програми.

Ісламська Республіка Іран послідовно відстоює право на мирне використання атомної енергії відповідно до норм міжнародного права та виступає за розвиток цивільних ядерних технологій у рамках прозорого міжнародного контролю.

У зв'язку з цим, пропонується провести реформу МАГАТЕ шляхом запровадження рівноправного, прозорого та деполітизованого моніторингу ядерних програм усіх держав без винятку. Крім того, Ісламська Республіка Іран пропонує запровадити обов'язкову звітність усіх держав, що володіють ядерною зброєю, перед Організацією Об'єднаних Націй щодо виконання заходів із нерозповсюдження та ядерного роззброєння. Така реформа забезпечить рівне ставлення до всіх держав незалежно від їхнього політичного статусу, рівня могутності чи геополітичного впливу, підвищить рівень міжнародної довіри та сприятиме формуванню більш справедливої системи глобальної безпеки. Водночас вона створить додаткові можливості для розвитку мирної атомної енергетики та зміцнення енергетичної незалежності держав, що розвиваються.

Отже, позиція Ісламської Республіки Іран щодо реформування Організації Об'єднаних Націй ґрунтується на необхідності розширення представництва держав, обмеження права вето постійних членів Ради Безпеки та створення рівноправної системи міжнародного контролю за використанням атомної енергії. Реалізація таких змін сприятиме підвищенню легітимності Організації Об'єднаних Націй, зміцненню принципу суверенної рівності держав та формуванню більш справедливої й ефективної системи глобального врядування, здатної відповідати сучасним викликам ХХІ століття.

Алтухов Петро

ШЛЯХИ ЗМІНИ СТАТУТУ ООН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА: ПОЗИЦІЯ ПОЛЬЩІ

Організація Об'єднаних Націй із моменту свого створення у 1945 році залишається основою міжнародної системи безпеки та співробітництва. Статут ООН закріпив фундаментальні принципи підтримання миру, поваги до суверенітету держав і розвитку міжнародного партнерства [1]. Водночас за десятиліття існування Організації характер глобальних загроз суттєво змінився. Сучасний світ стикається не лише з міждержавними конфліктами, а й з кіберзлочинністю, енергетичними кризами, кліматичними змінами та інформаційними загрозами, які потребують нових механізмів міжнародного реагування. Республіка Польща, як активний учасник європейської та міжнародної співпраці, вважає, що для збереження ефективності ООН необхідно здійснити комплексне реформування організації відповідно до реалій ХХІ століття.

Однією з ключових проблем є те, що окремі положення Статуту ООН залишаються орієнтованими на післявоєнний, після Другої Світової війни, світопорядок і не охоплюють сучасні виклики глобальної безпеки. Зокрема, Стаття 1 Статуту визначає основні цілі Організації, однак не містить положень щодо міжнародної кібербезпеки, енергетичної стабільності чи боротьби зі змінами клімату [1].

Польща пропонує доповнити цю статтю новим пунктом, який закріпить роль ООН у координації міжнародної співпраці у сфері цифрової безпеки, протидії кліматичним загрозам та забезпечення енергетичної стійкості. Актуальність такого підходу

підтверджується доповіддю Генерального секретаря ООН «Our Common Agenda», у якій підкреслюється необхідність адаптації міжнародних інституцій до нових глобальних ризиків [2]. Польща наголошує, що лише офіційне включення цих питань до основних напрямів діяльності ООН дозволить Організації ефективніше реагувати на сучасні кризи та зміцнювати міжнародну стабільність.

Не менш важливою проблемою залишається недостатня дієвість механізмів реагування на порушення міжнародного права. Попри те, що Стаття 2 Статуту ООН закріплює принципи суверенної рівності держав і заборону застосування сили [1], міжнародне співтовариство не завжди здатне забезпечити реальну відповідальність за акти агресії та порушення територіальної цілісності держав. Польща вважає, що подібна безкарність підриває авторитет міжнародного права та послаблює довіру до системи колективної безпеки. Саме тому пропонується створення обов'язкового механізму міжнародного розслідування випадків порушення принципів Статуту ООН незалежним органом. За результатами такого розслідування держави, які систематично порушують міжнародне право, можуть піддаватися санкціям або тимчасовому обмеженню прав членства в Організації. Важливість посилення відповідальності за агресію підтверджується також Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 2 березня 2022 року, у якій міжнародне співтовариство засудило порушення територіальної цілісності держав [3]. Польща послідовно підтримує концепцію «мир через право», відповідно до якої стабільність міжнародної системи можлива лише за умови дієвого захисту норм міжнародного права.

Ще одним напрямом реформування є модернізація Ради Безпеки ООН. Склад Ради Безпеки, визначений Статтею 23 Статуту, фактично відображає баланс сил періоду завершення Другої світової війни [1]. На думку Польщі, сучасна структура Ради недостатньо враховує інтереси окремих регіонів, зокрема Центральної та

Східної Європи. Крім того, механізм права вето нерідко призводить до блокування рішень навіть у випадках масштабних міжнародних криз. За оцінками міжнародних аналітичних центрів, саме право вето часто стає причиною неспроможності Ради Безпеки оперативно реагувати на конфлікти та гуманітарні катастрофи [4]. Польща виступає за розширення кількості постійних і непостійних членів Ради Безпеки, а також за впровадження механізмів контролю над використанням права вето. Це може включати обмеження його застосування у випадках масових порушень міжнародного права або необхідність колективного погодження блокування рішень. Подібні зміни сприятимуть підвищенню легітимності Ради Безпеки та зміцненню довіри до ООН як до головного механізму підтримання міжнародного миру.

Таким чином, реформування Організації Об'єднаних Націй є необхідною умовою для збереження її ефективності в сучасному світі. Польща вважає, що оновлення цілей і принципів діяльності ООН, створення дієвих механізмів відповідальності за порушення міжнародного права та реформування Ради Безпеки дозволять Організації краще відповідати на сучасні глобальні виклики. Лише через послідовну модернізацію міжнародних інституцій та розширення співпраці між державами можливо забезпечити стабільний міжнародний порядок, заснований на принципах права, безпеки та взаємної відповідальності.

Список використаної літератури

1. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 р. Ст. 1, 2, 23. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 09.09.2025).
2. United Nations. Our Common Agenda: Report of the Secretary-General. New York : United Nations, 2021. URL:

- <https://www.un.org/en/common-agenda>
(дата звернення: 09.09.2025).
3. United Nations General Assembly. Resolution ES-11/1 «Aggression against Ukraine», 2 Mar. 2022. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3965290> (дата звернення: 09.09.2025).
4. The UN Security Council and the Veto // Council on Foreign Relations. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/un-security-council-and-veto> (дата звернення: 09.09.2025).

Філатов Владислав

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТУТУ ООН: ПОЗИЦІЯ НІГЕРІЇ

ПРОПОЗИЦІЯ №1

I. Поточна стаття / Проблемне положення

Стаття 23 – Склад Ради Безпеки

Проблема: сучасний склад не гарантує постійного представництва Африки, незважаючи на значний внесок африканських держав у миротворчі операції та чисельність населення.

II. Запропонована поправка.

Рада Безпеки складається з 25 членів Організації Об'єднаних Націй, включно з 6 постійними членами та 19 непостійними членами, обраними терміном на 3 роки. З числа постійних членів принаймні один місце має бути виділено державі-члену з Африканського континенту; додатково створюється обов'язкова регіональна квота для Африки серед непостійних членів, що гарантує мінімум 4 непостійні місця для африканських держав одночасно.»

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Підвищить репрезентативність Ради, дасть африканським державам — включно з Нігерією як лідером регіону — постійніший голос у питаннях миру, розвитку та ресурсного розподілу. Це також визнає внесок африканських країн у миротворчі

операції та їхні потреби у розвитку інфраструктури

IV. Очікуваний вплив / Результати

Зростання легітимності рішень Ради Безпеки серед країн Глобального Півдня; краща увага до африканських криз і довгострокових рішень (безпека + розвиток).

ПРОПОЗИЦІЯ №2

I. Поточна стаття / Проблемне положення

Нема чіткого обмеження застосування права вето постійними членами щодо рішень Ради, пов'язаних з геноцидом, війсьними злочинами чи масовими порушеннями прав людини.

II. Запропонована поправка.

«Жоден з постійних членів Ради Безпеки не може застосувати право вето щодо резолюцій, що містять положення про невідкладні заходи захисту цивільного населення, припинення геноциду, військових злочинів або широкомасштабних порушень прав людини; у таких випадках рішення вважається ухваленим за умови підтримки двох третин голосів Ради.»

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Захист цивільного населення — загальний міжнародний пріоритет. Для Нігерії, яка стикається з внутрішніми загрозами безпеці та потребує міжнародної підтримки в питаннях правопорядку і захисту, таке обмеження гарантуватиме більш оперативну міжнародну реакцію на катастрофи й конфлікти.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Швидші й ефективніші міжнародні дії у випадках масових порушень прав людини; підвищення відповідальності постійних членів.

Залевська Анна-Софія

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ПОЗИЦІЇ ПІВДЕННО- АФРИКАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Світ, для якого колись створювали Організацію Об'єднаних Націй, давно змінився. Після Другої світової війни ООН мала стати місцем, де держави можуть домовлятися, стримувати нові конфлікти й разом шукати відповіді на проблеми, які загрожують усьому людству. Ця ідея не втратила значення й сьогодні, однак сама структура організації дедалі частіше виглядає такою, що не встигає за реальністю XXI століття.

Найпомітніше це видно на прикладі Ради Безпеки ООН. Її склад і механізми роботи досі значною мірою відображають баланс сил, який існував у середині минулого століття. Відповідно до Статуту ООН, Рада Безпеки складається з п'ятнадцяти членів, з яких п'ять держав мають статус постійних членів. Для Південно-Африканської Республіки саме ця обставина є одним із доказів того, що ООН потребує оновлення, а не формального збереження старої моделі міжнародного управління [1, с. 1].

ПАР розглядає реформування ООН не як спробу зруйнувати організацію або применшити її значення. Навпаки, йдеться про те, щоб зробити її сильнішою, справедливішою та ближчою до реальних проблем народів світу. Сьогодні міжнародна безпека – це вже не тільки війни, кордони й військові союзи. Це також бідність, боргові кризи, нерівний доступ до ресурсів, зміна клімату, нестача продовольства, міграція та гуманітарні катастрофи.

Особливо гостро для Південно-Африканської Республіки постає питання представництва Африки в Раді Безпеки. Африка сьогодні – це не периферія міжнародних відносин, а великий і різноманітний континент із десятками держав, молодим населенням, значними природними ресурсами та дедалі

помітнішою роллю у світовій політиці й економіці. Водночас саме африканські країни часто стають предметом обговорення в Раді Безпеки, коли йдеться про миротворчі місії, внутрішні конфлікти, гуманітарні кризи, тероризм або кліматичні загрози.

Через це виглядає несправедливо, що континент, якого так часто стосуються рішення Ради Безпеки, досі не має жодного постійного місця за столом, де ці рішення ухвалюються. Позиція ПАР полягає в тому, що питання Африки не повинні вирішуватися без участі самої Африки. Саме тому одним із головних напрямів вдосконалення ООН має стати розширення складу Ради Безпеки та надання африканським державам постійного представництва [2, с. 1].

З погляду Південно-Африканської Республіки, Африка має отримати щонайменше два постійні місця в Раді Безпеки. Водночас ці місця не повинні перетворитися на інструмент посилення лише окремих держав. Вони мають відображати інтереси всього континенту. Саме тому важливим є залучення Африканського Союзу до визначення держав, які представлятимуть регіон. Такий підхід відповідає ідеям, закладеним в Езулвінському консенсусі Африканського Союзу, де наголошується на необхідності справедливішого представництва Африки в системі міжнародної безпеки [2, с. 1].

Ще однією проблемою, яка потребує перегляду, є право вето постійних членів Ради Безпеки. Спочатку цей механізм створювався як спосіб уникнути прямого зіткнення між великими державами. Проте сьогодні вето часто сприймається як важіль політичного блокування.

Найбільше занепокоєння викликають ситуації, коли через вето не вдається ухвалити рішення щодо масових порушень прав людини, воєнних злочинів, гуманітарних катастроф або загрози геноциду. У таких випадках йдеться вже не просто про дипломатичні суперечки, а про здатність ООН діяти

там, де їй допомога потрібна найбільше [1, с. 1].

Південно-Африканська Республіка не наполягає на повному скасуванні права вето, адже це питання є складним і політично чутливим. Проте ПАР вважає, що його застосування має бути обмежене у випадках, пов'язаних із найтяжчими міжнародними злочинами та масштабними гуманітарними кризами. Крім того, кожне застосування вето повинно супроводжуватися чітким публічним поясненням [3, с. 1].

Окреме місце в реформуванні ООН займає питання економічної та соціальної нерівності між державами. Для ПАР це не другорядна тема, а одна з основ міжнародної стабільності. Неможливо говорити про тривалий мир у світі, де одні країни накопичують ресурси й технології, а інші залишаються залежними від боргів, нестабільних цін на сировину та нерівних умов торгівлі.

Для багатьох африканських держав ця проблема є особливо гострою. Вони мають значний природний потенціал, але не завжди отримують справедливу вигоду від власних ресурсів. Через це економічна нерівність стає не лише фінансовою проблемою, а й джерелом політичної нестабільності, соціального напруження та залежності від зовнішніх рішень.

Саме тому ПАР виступає за посилення ролі ООН у формуванні справедливішої економічної системи. Одним із можливих кроків могло б стати створення Міжнародного механізму економічної справедливості в межах ООН. Його завданням була б координація програм зі зменшення боргової залежності, підтримка справедливішого ціноутворення на сировину, стимулювання інвестицій у країни Глобального Півдня та розширення доступу цих держав до сучасних технологій [4, с. 1–2].

Особливу увагу ПАР приділяє принципу спільної, але диференційованої відповідальності. Його сенс полягає в тому, що всі держави мають брати участь у розв'язанні глобальних проблем, але відповідальність не може бути однаковою

для всіх. Потрібно враховувати історичний розвиток, економічні можливості та внесок кожної країни у виникнення тих чи інших проблем.

Цей принцип особливо важливий у сфері кліматичної політики. Африканські держави не є головними історичними джерелами глобальних викидів, однак саме вони часто найбільш відчують наслідки кліматичних змін. Посухи, нестача води, зниження врожайності, деградація ґрунтів і загрози продовольчій безпеці напряму впливають на життя людей, соціальну стабільність і розвиток регіонів [5, с. 2].

ПАР вважає, що ООН має перейти від загальних заяв до більш дієвих механізмів кліматичної відповідальності. Доцільним є створення в системі ООН Глобальної ради з кліматичної справедливості. Такий орган міг би координувати виконання кліматичних зобов'язань, контролювати розподіл фінансової допомоги постраждалим регіонам і сприяти передачі екологічних технологій країнам, що розвиваються [5, с. 2].

Важливим напрямом вдосконалення ООН є підвищення ефективності миротворчих операцій. Миротворчість залишається одним із найпомітніших інструментів ООН, але її результати не завжди відповідають очікуванням. Часто місії стикаються з нечіткими мандатами, браком фінансування, слабкою координацією з місцевими структурами та недостатнім розумінням регіонального контексту. ПАР вважає, що такі операції не повинні плануватися лише «згори», без глибокого розуміння місцевих умов. У центрі миротворчої діяльності мають бути не тільки рішення міжнародних структур, а й досвід регіональних організацій, передусім Африканського Союзу.

З цієї причини Південно-Африканська Республіка підтримує спільне планування та проведення миротворчих місій ООН і Африканського Союзу. Такий підхід допоможе підвищити довіру

місцевого населення до миротворчих сил, краще враховувати потреби постраждалих громад і швидше реагувати на зміни безпекової ситуації. Крім того, необхідно посилювати роль африканських навчальних центрів у підготовці миротворців. Професійна підготовка має включати не лише військові навички, а й знання з гуманітарного права, комунікації з місцевим населенням і культурної чутливості [6, с. 2].

Варто запровадити незалежний аудит результатів миротворчих операцій. Після завершення місії або її окремого етапу потрібно чесно оцінювати, чи були досягнуті поставлені цілі, а також чи ефективно використали ресурси, які помилки були допущені та що слід змінити [6, с. 2].

У підсумку, позиція Південно-Африканської Республіки щодо вдосконалення ООН ґрунтується на ідеях рівності, справедливості, регіонального представництва та спільної відповідальності. ПАР не заперечує значення ООН як основи міжнародного порядку, однак наголошує, що організація повинна змінюватися разом зі світом. Якщо ООН не чути голос країн Глобального Півдня, її рішення дедалі частіше сприйматимуться як неповні та недостатньо справедливі.

Історичний досвід Південно-Африканської Республіки, яка пройшла складний шлях подолання апартеїду, робить для неї питання рівності не лише політичним, а й моральним. Саме тому ПАР виступає за таку реформу ООН, яка дозволить усім регіонам світу бути не об'єктами міжнародної політики, а повноцінними учасниками ухвалення рішень [2, с. 2–3].

Отже, основними напрямками вдосконалення ООН з позиції ПАР є розширення представництва Африки в Раді Безпеки, обмеження зловживання правом вето, створення механізмів економічної справедливості, посилення кліматичної відповідальності та реформування миротворчих операцій.

Список використаної літератури

1. Статут Організації Об'єднаних Націй. Розділ V: Рада Безпеки. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/chapter-5> (дата звернення: 09.09.2022).
2. African Union. The Common African Position on the Proposed Reform of the United Nations: «The Ezulwini Consensus». 2005. URL: <https://www.inthenet.eu/wp-content/uploads/2023/08/Ezulwini-Consensus.pdf> (дата звернення: 09.09.2025).
3. United Nations General Assembly. Resolution 76/262 «Standing Mandate for a General Assembly Debate When a Veto Is Cast in the Security Council». 2022. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/76/262> (дата звернення: 09.09.2025).
4. UN Trade and Development. A World of Debt 2025: It Is Time for Reform. 2025. URL: <https://unctad.org/publication/world-of-debt> (дата звернення: 09.09.2025).
5. Paris Agreement under the United Nations Framework Convention on Climate Change. 2015. URL: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf (дата звернення: 09.09.2025).
6. United Nations Security Council. Resolution 2719 (2023) on African Union-Led Peace Support Operations. 2023.

Дружиніна Дар'я

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТУТУ ООН: ПОЗИЦІЯ КАНАДИ

I. Поточна стаття / Проблемне положення

Стаття 43 Статуту ООН — Усі члени організації зобов'язуються надавати в

розпорядження Ради Безпеки збройні сили, допомогу та послуги для підтримання миру та безпеки.

Проблема: Сучасна система миротворчих операцій ООН є неефективною та повільною у реагуванні на конфлікти. Рішення про розгортання місій часто блокуються через політичні суперечки у Раді Безпеки, а самі операції мають обмежені ресурси, відсутність чітких мандатів і недостатню координацію з регіональними організаціями.

II. Запропонована поправка.

Для забезпечення оперативного реагування на загрози міжнародному миру та безпеці Організація Об'єднаних Націй робить реформацію «Постійного Миротворчого Контингенту», який буде підпорядковуватись Генеральному секретарю та діє на підставі мандату, затвердженого Генеральною Асамблеєю та більшістю у дві третини голосів. Кожна держава-член має право делегувати до складу ПМК військовослужбовців або цивільних фахівців на постійній або ротацийній основі.

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Канада виступає за зміцнення ролі багатосторонніх інституцій у підтриманні миру. Реформація Постійного Миротворчого Контингенту дозволить оперативно реагувати на конфлікти, не очікуючи тривалих політичних узгоджень у Раді Безпеки; забезпечить ефективнішу координацію між військовими, гуманітарними та дипломатичними структурами, а також підвищить довіру до миротворчих місій ООН, які нерідко критикують за затримки та неузгодженість дій та підвищить її легітимність.

IV. Очікуваний вплив / Результати

1. Система миротворчості стане більш гнучкою, прозорою й ефективною.

2. Зменшиться кількість людських втрат у зонах конфлікту завдяки швидшому розгортанню місій.

3. Підвищиться авторитет ООН як реальної сили миру, а не лише дипломатичного ненадійного форуму та Канада буде мати змогу зміцнити свою

міжнародну репутацію як послідовного миротворця та посередника у вирішенні конфліктів.

Грамастик Ольга

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ООН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА: ПОЗИЦІЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ МЕКСИКИ

Організація Об'єднаних Націй була заснована у 1945 році як відповідь на жахи Другої світової війни. Її Статут, підписаний 26 червня 1945 року в Сан-Франциско, закріпив основні принципи міжнародного миру, безпеки та співробітництва між державами [1]. Проте за вісімдесят років, що минули відтоді, світовий порядок докорінно змінився: постали нові форми конфліктів, загострилися транскордонні загрози від тероризму до кліматичних змін. Перед нами стоять виклики, яких автори Статуту не могли передбачити. Від імені Сполучених Штатів Мексики, держави, що є засновником ООН і послідовно відстоює принципи багатосторонності, прав людини та міжнародного права, вважаємо за необхідне виокремити три ключові напрями реформування організації, без яких вона не зможе ефективно реагувати на сучасні загрози.

Першою і найбільш структурною проблемою є недосконалість Ради Безпеки ООН. Відповідно до Статті 23 Статуту, Рада складається з п'яти постійних членів і десяти непостійних, що обираються на дворічний строк [1]. Ця конфігурація відображає розстановку сил 1945 року і не враховує ні демографічну вагу, ні сучасне геополітичне розмаїття: Африка, що налічує понад 50 держав-членів ООН, не має жодного постійного місця, так само як і Латинська Америка. Мексика разом

із Францією пропонує збільшити кількість непостійних членів Ради Безпеки з десяти до двадцяти, без розширення постійного складу. Такий підхід підвищить регіональне представництво, не закріплюючи нових привілейованих статусів за окремими державами.

Не менш гострою є проблема права вето, закріпленого у Статті 27 Статуту [1]. Стаття передбачає, що рішення Ради з непроцедурних питань приймаються лише за умови збіжних голосів усіх постійних членів. На практиці це означає, що будь-який із Р5 може одноосібно заблокувати будь-яке рішення, навіть у ситуаціях геноциду та масових злочинів. Конфлікти в Сирії, Газі та Україні наочно продемонстрували, як право вето перетворює Раду Безпеки на заручника вузьких політичних інтересів. Саме тому у 2015 році Мексика разом із Францією ініціювала «Політичну декларацію про призупинення права вето у випадках масових злочинів» - документ, що закликає постійних членів Ради добровільно утримуватися від застосування вето у ситуаціях геноциду, воєнних злочинів та злочинів проти людяності [2]. Станом на 2022 рік цю ініціативу підтримали 106 держав-членів ООН з усіх регіонів світу [3].

Для надання цій декларації реальної юридичної ваги Мексика пропонує заснувати Спеціальний Незалежний Орган під егідою ООН. Завданням цього органу стане об'єктивна верифікація фактів наявності масових злочинів. Якщо орган підтвердить відповідні злочини - його висновок має стати непереборною юридичною підставою для заборони накладання вето будь-яким постійним членом Ради Безпеки щодо відповідних рішень.

Другою системною проблемою є декларативний характер значної частини рішень ООН. Щороку Рада Безпеки та Генеральна Асамблея ухвалюють резолюції щодо найгостріших конфліктів, однак багато з них залишаються на папері. Причина полягає у відсутності інституційного механізму контролю за

виконанням цих рішень. Мексика пропонує внести зміни до Статті 7 Статуту ООН і заснувати Постійний Моніторинговий Орган, підзвітний одночасно Раді Безпеки та Генеральній Асамблеї [1].

До його повноважень належатимуть: щорічна оцінка стану виконання ключових резолюцій ООН та розробка конкретних політичних, економічних і правових механізмів реагування у випадках систематичного невиконання. До складу органу мають увійти незалежні експерти з усіх регіонів світу, що унеможливить домінування жодної окремої групи держав. Такий крок дозволить перетворити декларативні заяви ООН на реальні інструменти впливу і підвищить ефективність усієї системи організації. Без подібного механізму навіть найважливіші рішення приречені залишатися лише виразом наміру, а не дієвим інструментом підтримання миру.

Третя і найбільш системна проблема – це сама процедура реформування ООН. Статтею 108 Статуту передбачено, що будь-яка поправка набирає чинності лише після ратифікації двома третинами всіх держав-членів, включаючи обов'язкову згоду всіх п'яти постійних членів Ради Безпеки. Стаття 109 встановлює аналогічну вимогу для скликання Спеціальної конференції з перегляду Статуту [1]. Це означає, що п'ять держав фактично мають абсолютне право вето на будь-яку спробу реформувати систему, в якій самі є головними привілейованими гравцями. З 1945 року Статут зазнав лише трьох незначних технічних змін – усі вони стосувалися розширення складу другорядних органів і жодним чином не зачіпали повноважень Р5.

Мексика наполягає на двох конкретних змінах. По-перше, скасувати вимогу одностайної згоди постійних членів для скликання Спеціальної сесії з перегляду Статуту, замінивши її

рішенням двох третин держав-членів Генеральної Асамблеї.

По-друге, змінити процедуру ратифікації поправок таким чином, щоб вони набирали чинності після схвалення двома третинами всіх держав-членів, незалежно від позиції Р5. Ці зміни є передумовою для всіх інших реформ. Доки п'ять держав зберігають абсолютне право блокувати будь-які зміни, ООН приречена на інституційну нерухомість. Широке коло держав-членів, а не лише привілейована п'ятірка, має бути реальним господарем долі організації.

ООН залишається незамінним форумом для вирішення глобальних проблем. Проте її ефективність прямо залежить від готовності держав-членів до чесного й послідовного реформування. Три запропоновані напрями: розширення представництва в Раді Безпеки та обмеження права вето, запровадження механізмів моніторингу виконання рішень і демократизація процедури перегляду Статуту – є взаємопов'язаними і рівною мірою необхідними. Мексика, як засновник ООН і держава, що від самого початку виступала проти надання права вето, закликає всі держави-члени підтримати ці ініціативи. Лише спільними зусиллями широкої коаліції держав можна перетворити ООН на організацію, що дійсно відповідає потребам сучасного світу.

Список використаної літератури

1. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 р. Ст. 7, 23, 27, 108, 109. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 09.09.2025).
2. Political Declaration on Suspension of Veto Powers in Cases of Mass Atrocities. Launched by France and Mexico, Aug. 2015 // Global Centre for the Responsibility to Protect. URL: <https://www.globalr2p.org/resources/political-declaration-on-suspension-of-veto-powers-in-cases-of-mass-atrocities/> (дата звернення: 09.09.2025).
3. Support to the French-Mexican Initiative on Veto Restraint in Case of Mass Atrocities. July 2022. Global Centre for the Responsibility to Protect. URL:

<https://www.globalr2p.org/wp-content/uploads/2022/04/2022-July-French-Mexican-Initiative-Support-List.pdf> (дата звернення: 09.09.2026).

Сендик Аріадна

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ООН: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА ДИПЛОМАТИЧНІ ІНІЦІАТИВИ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Сучасна система міжнародних відносин та архітектура глобальної безпеки, що була сформована після завершення Другої світової війни, дедалі частіше демонструє ознаки перманентної кризи. Зростання кількості регіональних конфліктів, гуманітарних катастроф, терористичних загроз, міграційних криз і геополітичного суперництва між провідними державами піднімає питання спроможності та ефективності Організації Об'єднаних Націй як головного механізму підтримання міжнародного порядку та безпеки. У сучасних умовах дедалі більше держав порушують питання необхідності реформування ООН, насамперед її ключового органу – Ради Безпеки. Одним із найбільш активних прихильників трансформації Організації виступає Турецька Республіка, яка розглядає реформу ООН не лише як технічну чи інституційну необхідність, а як ключовий елемент формування більш справедливого світового порядку.

Для зовнішньої політики Туреччини питання реформування ООН має не лише дипломатичний, але й ідеологічний характер. У межах сучасної концепції зовнішньополітичного розвитку Туреччини, відомої як «Століття Туреччини», особливе місце займає ідея демократизації системи глобального управління та посилення ролі держав, які тривалий час залишалися недостатньо

залученими до процесу ухвалення міжнародних рішень. Символом цієї позиції стало політичне гасло Президента Туреччини Реджепа Тайїпа Ердогана - «Світ більший за п'ять» [2, с. 42]. Дана концепція спрямована на критику сучасної структури Ради Безпеки ООН, у якій п'ять постійних членів – США, Велика Британія, Франція, Китай та Росія – володіють виключним правом вето. На думку турецького керівництва, така модель більше не відповідає сучасним міжнародним реаліям, оскільки відображає баланс сил середини XX століття, а не сучасну демографічну, економічну та політичну структуру світу.

Особливу увагу Туреччина спрямовує на проблему використання права вето. Практика діяльності Ради Безпеки протягом останніх десятиліть демонструє, що механізм вето нерідко стає інструментом блокування рішень зокрема у ситуаціях масштабних гуманітарних катастроф чи воєнних конфліктів. Турецька сторона наголошує, що застосування права вето окремими державами часто зумовлене захистом власних геополітичних інтересів, а не необхідністю підтримання міжнародного миру та безпеки [3, с. 14]. Особливо критично ця проблема загострилась під час сирійського конфлікту, палестинського питання, а також у контексті російсько-української війни, коли міжнародна спільнота неодноразово стикалася з неможливістю оперативного ухвалення рішень через блокування резолюцій постійними членами Ради Безпеки.

У зв'язку з цим Туреччина активно підтримує міжнародні ініціативи, спрямовані на обмеження або реформування механізму права вето. Зокрема, Анкара виступає за добровільну відмову постійних членів Ради Безпеки від застосування права вето у випадках масових порушень прав людини, геноциду, злочинів проти людяності та воєнних злочинів. Подібний підхід розглядається як необхідний крок для підвищення ефективності міжнародного реагування на гуманітарні кризи та зміцнення авторитету ООН у сфері захисту міжнародного права. Крім того, у

міжнародному політичному дискурсі Туреччина підтримує ідеї щодо удосконалення процедур голосування в Раді Безпеки, включаючи механізми колективного подолання блокування рішень або підвищення ролі Генеральної Асамблеї у випадках паралічу діяльності Ради Безпеки.

Одним із центральних аспектів турецької концепції реформування ООН є проблема репрезентативності. Анкара послідовно наголошує, що нинішній склад Ради Безпеки не відображає реального розподілу політичного впливу у світі та фактично ігнорує інтереси значної частини міжнародної спільноти. Особливо це стосується держав Африки, Латинської Америки, мусульманського світу та країн Глобального Півдня, які не мають належного представництва у системі ухвалення ключових міжнародних рішень. Туреччина вважає, що така ситуація негативно впливає на легітимність ООН і послаблює довіру держав до Організації як універсального міжнародного інституту.

У межах міждержавної групи «Об'єднані заради консенсусу» Туреччина підтримує модель розширення Ради Безпеки приблизно до двадцяти п'яти членів [1, с. 52]. При цьому турецька дипломатія виступає проти створення нових постійних місць із правом вето, аргументуючи це тим, що подібний крок лише розширить коло привілейованих держав та закріпить існуючу нерівність у міжнародній системі. Натомість пропонується збільшення кількості непостійних членів, удосконалення механізмів регіональної ротації та забезпечення більш збалансованого географічного представництва. На думку Туреччини, саме такий підхід дозволить підвищити легітимність рішень Ради Безпеки та зробити її діяльність більш демократичною й ефективною.

Важливе місце у турецьких концептуальних підходах до реформування ООН займає посилення

ролі Генеральної Асамблеї. Турецька Республіка розглядає Генеральну Асамблею як найбільш представницький орган міжнародного співтовариства, де всі держави мають рівний голос незалежно від їхнього економічного чи військового потенціалу. У цьому контексті Анкара підтримує ідею розширення політичного значення Генеральної Асамблеї, особливо у випадках, коли Рада Безпеки не здатна ухвалити рішення через застосування права вето. Передбачається, що Генеральна Асамблея може відігравати важливішу роль у формуванні міжнародного консенсусу, координації гуманітарних ініціатив та мобілізації політичної підтримки держав-членів.

Окремий напрям турецької дипломатичної активності пов'язаний із прагненням посилити регіональну присутність ООН та зміцнити роль Туреччини як важливого міжнародного дипломатичного центру. Упродовж останніх років Анкара активно просуває ідею перетворення Стамбула на один із ключових майданчиків міжнародної дипломатії та гуманітарної координації. Географічне розташування Туреччини на перетині Європи, Азії та Близького Сходу дозволяє їй виступати своєрідним мостом між різними регіонами світу та сприяти діалогу між конфліктуючими сторонами [2, с. 88].

Прикладом реалізації посередницької ролі Туреччини стала її активна участь у забезпеченні функціонування Чорноморської зернової ініціативи, укладеної за посередництва Туреччини та ООН у 2022 році. Ця ініціатива стала важливим прикладом практичного застосування дипломатії посередництва та продемонструвала здатність Туреччини брати участь у вирішенні глобальних продовольчих і гуманітарних проблем [4, с. 160]. У турецькому баченні реформована ООН повинна активніше співпрацювати з регіональними державами та міжнародними посередниками, здатними забезпечувати оперативне реагування на кризові ситуації.

Гуманітарний вимір є ще одним ключовим елементом турецької концепції

реформування міжнародної системи. Туреччина послідовно підтримує ідею переходу від традиційного державоцентричного підходу до концепції «безпеки людини», відповідно до якої основним об'єктом міжнародного захисту мають бути права, свободи та гідність людини. Такий підхід передбачає необхідність активнішої участі ООН у реагуванні на гуманітарні кризи, масову міграцію, бідність, голод, епідемії та наслідки збройних конфліктів. Турецька сторона вважає, що ефективність міжнародної організації повинна оцінюватися не лише за здатністю підтримувати міждержавний баланс сил, але й за спроможністю захищати цивільне населення та забезпечувати гуманітарну безпеку.

Крім того, Туреччина наголошує на необхідності модернізації діяльності ООН відповідно до сучасних глобальних викликів. Йдеться про розвиток механізмів цифрової дипломатії, вдосконалення системи реагування на кіберзагрози, боротьбу зі змінами клімату, міжнародним тероризмом та нелегальною міграцією. У сучасному світі, де безпекові загрози дедалі частіше мають транснаціональний характер, Туреччина вважає, що ООН повинна адаптуватися до нових умов та діяти більш оперативно і гнучко.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що Турецька Республіка розглядає реформу ООН як необхідну умову збереження ефективності міжнародної системи у XXI столітті. Турецькі ініціативи спрямовані на підвищення демократичності, репрезентативності та легітимності Організації Об'єднаних Націй, а також на забезпечення більш справедливого механізму ухвалення міжнародних рішень. Вимоги щодо обмеження права вето, розширення складу Ради Безпеки, посилення ролі Генеральної Асамблеї та зміцнення гуманітарного виміру діяльності ООН відображають прагнення Туреччини до формування багатопольярного світового

порядку, у якому інтереси більшості держав матимуть належне представництво. У сучасних умовах саме комплексне реформування ООН розглядається Туреччиною як один із ключових шляхів забезпечення міжнародної стабільності, справедливості та ефективного глобального управління.

Список використаної літератури

1. Altun F. Türkiye as a Stabilizing Power in an Age of Turmoil. London : Academica Press, 2021. 188 p.
2. Erdoğan R. T. Daha Adil Bir Dünya Mümkün. İstanbul : Turkuvaz Kitap, 2021. 216 s.
3. Fidan H. Turkish Foreign Policy at the Turn of the "Century of Türkiye". Turkish Policy Quarterly. 2023. Vol. 22, No. 1. P. 11–25.
4. Şeyşane V., Tanrıverdi-Şeyşane G. States as 'Humanitarians': The Turkish Brand of Humanitarian Diplomacy. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi / Marmara University Journal of Political Science. 2022. Cilt 10, Sayı 1. S. 153–178.

Сєдих Ніна

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТУТУ ООН: ПОЗИЦІЯ САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ

ПРОПОЗИЦІЯ №1

I. Поточна стаття / Проблемне положення
Стаття 62 Статуту ООН — повноваження Економічної та соціальної ради.

Проблема: Поточний механізм не забезпечує достатньої підтримки для країн, економіка яких базується на видобутку природних ресурсів, у процесі переходу до «зеленої» економіки.

II. Запропонована поправка

«Економічна та соціальна рада засновує Глобальну платформу справедливого енергетичного переходу, яка координує фінансову, технологічну та консультативну допомогу країнам, залежним від експорту викопного палива, з метою підтримки

їхнього переходу до стійкої енергетики та збереження економічної стабільності».

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Саудівська Аравія, як провідний експортер нафти, стикається з викликом диверсифікації економіки в умовах глобального «зеленого курсу». Існуючі програми ООН не враховують особливостей нафтовидобувних держав.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Зменшення соціально-економічних ризиків у країнах, які переходять від нафтової економіки.

Підвищення рівня інвестицій у відновлювану енергетику на Близькому Сході.

Розширення участі країн, що розвиваються, у формуванні глобальної енергетичної політики.

ПРОПОЗИЦІЯ №2

I. Поточна стаття / Проблемне положення

Стаття 23 Статуту ООН — склад Ради Безпеки.

Проблема: Близькосхідні держави не мають постійного представництва у Раді Безпеки, що ускладнює врахування їхніх безпекових інтересів.

II. Запропонована поправка (у формальному стилі)

«До складу постійних членів Ради Безпеки включити представника від регіону Близького Сходу, який обиратиметься Генеральною Асамблеєю терміном на 5 років із можливістю переобрання».

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Саудівська Аравія вважає, що сучасна структура Ради Безпеки не відображає реального геополітичного балансу. Регіон Близького Сходу є одним із найчутливіших у світі в питаннях миру, безпеки та енергетичної стабільності, однак не має постійного голосу у прийнятті ключових рішень.

Запровадження регіонального постійного представництва підвищить ефективність посередництва ООН у

конфліктах та зміцнить міжнародну довіру до її інститутів.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Посилення ролі країн Близького Сходу у врегулюванні регіональних конфліктів. Підвищення авторитету ООН як нейтрального посередника у кризових ситуаціях. Збалансування глобального представництва у Раді Безпеки та зміцнення міжнародної стабільності.

Бринза Анна

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ООН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА: ПОЗИЦІЯ УГОРЩИНИ

Постановка проблеми. Організація Об'єднаних Націй, заснована у 1945 році як відповідь на трагедію Другої світової війни, сьогодні функціонує в кардинально інших геополітичних умовах. Архітектура глобального управління, зокрема склад Ради Безпеки та її процедурні норми, відображає баланс сил повоєнної епохи і дедалі більше розходиться з реаліями сьогодення багатопольного світу.

Двома найгострішими структурними проблемами сучасної системи ООН є: по-перше, невідповідність складу Ради Безпеки актуальному розподілу геополітичної ваги між регіонами світу; по-друге, неспроможність організації до превентивних дій у зонах потенційних конфліктів та масових переміщень населення. Обидві проблеми безпосередньо зачіпають інтереси Угорщини – як держави-члена Європейського Союзу та НАТО, що розташована на перетині ключових міграційних шляхів до ЄС і межує з регіонами нестабільності.

Таким чином, проблема цього дослідження полягає у визначенні конкретних напрямів реформування ООН, що дозволили б підвищити ефективність та легітимність організації, враховуючи

глобальні тенденції та позицію держав Центральної Європи.

Методологічна основа дослідження. Дослідження ґрунтується на системному підході до аналізу міжнародних організацій, який розглядає ефективність ООН через взаємодію елементів її інституційної структури. Застосовується інституціональна перспектива: реформи розглядаються не як одноразова зміна, а як процес адаптації інституту до нових вимог міжнародного середовища. Правовий аналіз використовується для оцінки діючих положень Статуту ООН – зокрема статті 23 (Глава V) щодо складу Ради Безпеки та статей 39, 41, 42 (Глава VII) щодо дій у разі загрози миру [2]. Порівняльний метод застосовується для зіставлення ефективності миротворчих механізмів з потребами сучасного кризового управління. Джерельною базою є офіційні документи ООН, звіти Спеціального доповідача ООН з питань прав людини мігрантів, а також аналітичні матеріали Глобальної комісії з міжнародної міграції.

Виклад основного матеріалу. Реформа Ради Безпеки: розширення представництва регіонів. Стаття 23 Статуту ООН закріплює склад Ради Безпеки, сформований за підсумками Другої світової війни. П'ять постійних членів – США, Велика Британія, Франція, Росія та Китай – не репрезентують ані Африку, ані Латинську Америку, ані Центральну та Східну Європу як самостійні регіональні актори. Водночас за дсцмдесять років після заснування ООН, з'явилися десятки нових держав, які увійшли до системи міжнародних відносин, виникли регіональні інтеграційні об'єднання з власними зовнішньополітичними інтересами, завдяки чому суттєво змінився глобальний розподіл сил.

Другим інституційним обмеженням є інститут права вето, що систематично блокує прийняття рішень. Він зменшує ефективність ООН у ситуаціях, коли постійний член Ради Безпеки є

безпосередньою стороною конфлікту. Показовим прикладом є відсутність колективної реакції ООН на агресію Росії проти України через те, що Статут не передбачає механізму реагування на зловживання правом вето безпосередньо з боку постійних членів [1]. Така ситуація підриває легітимність Ради Безпеки як органу, покликаного забезпечувати міжнародний мир.

Угорщина, як держава-член ЄС, зацікавлена в тому, щоб позиція Євросоюзу була системно представлена на рівні Ради Безпеки, а не залежала від розсуду окремих великих держав [2]. У зв'язку з цим пропонується внести поправку до статті 23: розширити склад постійних членів Ради Безпеки за регіональним принципом, включаючи країни Східної Європи, Африки та Латинської Америки. Таке рішення не посилить блокового протистояння в ООН. Навпаки, воно зміцнить консенсусну основу ухвалення рішень та підвищить інституційну легітимність ООН через відновлення балансу між міжнародними акторами.

Превентивна дипломатія та механізм раннього попередження. Чинна редакція Глави VII Статуту ООН (статті 39, 41, 42) орієнтована переважно на реагування вже після виникнення загрози миру, тоді як інструменти превенції залишаються недостатньо розвиненими. Миротворчі місії ООН – зокрема UNIFIL (Ліван), MINURSO (Західна Сахара) та UNFICYP (Кіпр), в яких бере участь Угорщина, як правило, розгортаються вже після початку гострої фази конфлікту і нерідко діють в умовах обмеженого мандату та браку ресурсів [6].

Маючи безпосередній досвід перебування на перетині двох із чотирьох основних міграційних маршрутів до ЄС (східного та південно-східного), Угорщина усвідомлює прямий зв'язок між ескалацією конфліктів і масовими переміщеннями населення [7]. Ефективна превентивна дія на ранніх стадіях конфлікту здатна суттєво знизити обсяги примусової міграції – і тим самим зменшити навантаження на кордонні держави Центральної Європи, а також

запобігти дестабілізації приймаючих суспільств.

З огляду на це, пропонується доповнити Главу VII новою статтею, що передбачала б створення Механізму раннього попередження ООН щодо ризику масових переміщень населення. Цей Механізм здійснюватиме систематичний моніторинг конфліктних ситуацій, аналіз потенційних джерел ескалації та розроблення відповідних стратегій. Він також консультуватиме Раду Безпеки та Генеральну Асамблею й координуватиме дії з регіональними організаціями відповідно до принципу «регіонального підходу». Ця модель дає можливість виявляти потенційні гарячі точки (конфлікти, кліматичні катастрофи, політичні кризи) до того, як вони спричиняють масові переміщення. Важливо підкреслити, що Угорщина не просуває створення додаткових бюрократичних агентств, натомість виступає за інтеграцію Механізму в рамках наявних структур ООН, зокрема шляхом розширення повноважень чинних інститутів та поглиблення координації між ООН, ЄС і НАТО. Така модель покликана покращити координацію, аналітику і швидкість обміну інформацією. Фінансування здійснюватиметься не на створення інфраструктури, а на навчання персоналу, аналітичні інструменти та обмін даними. Європейський Союз, зокрема через European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO), уже підтримує ініціативи у сфері раннього реагування на міграційні кризи [5]. Тож Угорщина, як держава-член ЄС, може лобювати залучення цього фінансування.

Для підвищення оперативності реагування пропонується також розробити формат Сил швидкого розгортання ООН – на основі узгодженої участі національних контингентів, без передачі суверенного контролю держав над власними збройними силами [4]. Держави зберігають повний контроль над

своїми підрозділами, проте діють у рамках заздалегідь узгоджених процедур і командних структур. Це дозволяє скоротити час розгортання і підвищити ефективність координації збройних сил.

Висновки. Реформа Ради Безпеки ООН є необхідною в контексті формування нового міжнародного порядку. Головними рушійними чинниками для змін є як структурна застарілість складу Ради Безпеки, так і неефективність її рішень, що зумовлені зловживанням правом вето. Розширення постійного членства з включенням представників інших регіонів, зокрема Східної Європи, є кроком до відновлення міжнародної легітимності цього органу в умовах багатопolarity. Ще однією метою є ефективне попередження конфліктів і масових переміщень населення шляхом переорієнтації ООН від реагування на кризи до моделі їх випередження. Впровадження Механізму раннього попередження як невід'ємного елемента Глави VII Статуту надасть організації системний інструмент для виявлення ризиків на ранніх стадіях і скоординованого реагування разом із регіональними партнерами.

Позиція Угорщини ґрунтується на поєднанні прагматизму та відданості принципам міжнародного права: реформа ООН має зміцнювати, а не розмивати суверенітет держав-членів, будуватися на вдосконаленні наявних механізмів, а не на створенні нових бюрократичних структур. Запропоновані поправки до Статуту ООН покликані не лише відобразити сучасні геополітичні реалії, але й закласти інституційну основу для більш справедливої, ефективної та превентивно орієнтованої системи глобального управління.

Список використаної літератури

1. Рада національної безпеки і оборони України. (2023, вересень 20). Застосування права вето потребує реформування, і це може стати ключовою реформою ООН – виступ Президента України на засіданні Ради Безпеки ООН.

- Офіційний вебпортал РНБО України. <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/6624.html> (дата звернення: 10.05.2026).
2. Charter of the United Nations. (1945). United Nations. <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 13.09.2025)
3. Central Intelligence Agency. (2025). Hungary. The World Factbook. <https://web.archive.org/web/20260204071503/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/hungary/> (дата звернення: 10.09.2025)
4. European External Action Service. (2025, April 3). Rapid Deployment Capacity: EU carries out live military exercise to enhance crisis management. https://www.eeas.europa.eu/eeas/rapid-deployment-capacity-eu-carries-out-live-military-exercise-enhance-crisis-management_en (дата звернення: 18.10.2025)
5. International Organization for Migration. (n.d.). The European migration crisis and Hungary. IOM Hungary. <https://hungary.iom.int/european-migration-crisis-and-hungary> (дата звернення: 18.10.2025)
6. Marton, P., Wagner P. Hungary's partnering in foreign military missions: A different kind of regionalism. International Security. 2020 <https://honvedelem.hu/images/media/5f58c08caa978795005192.pdf> (дата звернення: 18.10.2025)
7. United Nations Network on Migration. (2022, May 20). International Migration Review Forum 2022: Explanations of position by Hungary. United Nations. <https://migrationnetwork.un.org/international-migration-review-forum-2022> (дата звернення: 18.10.2025)
8. United Nations High Commissioner for Refugees. Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants on his visit to Hungary. 2020. UN Digital Library. <https://digitallibrary.un.org/record/3863894?v=pdf> (дата звернення: 17.10.2025)

Голощак Вікторія

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТУТУ ООН: ПОЗИЦІЯ ІНДОНЕЗІЇ

ПРОПОЗИЦІЯ №1

I. Поточна стаття / Проблемне положення
Стаття 23 – Склад Ради Безпеки

Проблема: Поточний склад Ради Безпеки не відповідає геополітичній реальності ХХІ століття, зокрема недостатньо репрезентує країни Азії, Африки та Латинської Америки.

II. Запропонована поправка

«Рада Безпеки складається з 26 членів Організації Об'єднаних Націй, включно з 6 постійними членами (з можливим додаванням країн з Азії, Африки або Латинської Америки) та 20 непостійними членами, обраними Генеральною Асамблеєю строком на 3 роки з урахуванням географічного балансу».

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Сучасний склад РБ заснований на геополітичній картині 1945 року. Розширення складу сприятиме більш справедливому представленню Азії, Африки та Латинської Америки.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Реформа дозволить зміцнити легітимність Ради Безпеки, підвищити довіру до ООН з боку країн, що розвиваються, сприяти ефективнішому врегулюванню конфліктів завдяки ширшій участі та збалансувати геополітичний вплив у світовій системі безпеки.

ПРОПОЗИЦІЯ №2

I. Поточна стаття / Проблемне положення
Стаття 27 – Голосування у Раді Безпеки

Проблема: Зловживання правом вето перешкоджає ухваленню рішень у випадках масових порушень прав людини чи гуманітарних катастроф.

II. Запропонована поправка

«У питаннях, що стосуються масових злочинів, геноциду або грубих порушень прав людини, застосування права вето підлягає розгляду Генеральної Асамблеї та може бути призупинене рішенням двох третин її членів.»

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Це дозволить уникати блокування гуманітарно важливих рішень, зберігаючи при цьому основні принципи консенсусу в Раді Безпеки, а також запобігти політичному

зловживанню вето, особливо у ситуаціях, де людське життя має пріоритет.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Підвищення спроможності ООН реагувати на гуманітарні кризи. Зміцнення правозахисної функції ООН. Більша прозорість механізму вето.

ПРОПОЗИЦІЯ №3

I. Поточна стаття / Проблемне положення

Розділ VIII – Регіональні домовленості

Проблема: Відсутність чіткого механізму партнерства між ООН та регіональними організаціями.

II. Запропонована поправка (у формальному стилі)

«Організація Об'єднаних Націй формалізує стратегічне партнерство з регіональними організаціями, такими як АСЕАН, Африканський Союз тощо, для координації

миротворчих та гуманітарних операцій у відповідних регіонах.»

III. Обґрунтування / Мотиви внесення змін

Регіональні організації краще розуміють локальні контексти і можуть діяти оперативніше у кризових ситуаціях.

IV. Очікуваний вплив / Результати

Швидше реагування на конфлікти. Підвищення ефективності миротворчих операцій. Зміцнення довіри до ООН на регіональному рівні.